

GRAD ZAGREB

**STRATEGIJA KULTURNOG I
KREATIVNOG RAZVITKA
GRADA ZAGREBA
2015. – 2022.**

Zagreb, veljača 2015.

1. Uvod

1.1. ZAGREB na putu prema kulturnoj prijestolnici

Grad Zagreb je glavni grad i kulturno, znanstveno i gospodarsko središte Republike Hrvatske, ali i stjecište kultura Jugoistočne Europe, Srednje Europe i Mediterana. Sa svojih 790.017 (prema popisu stanovništva iz 2011) stanovnika sve se više profilira kao turistička destinacija, zahvaljujući izuzetnom urbanom naslijeđu, kulturno-povijesnim spomenicima, javnim zelenim prostorima, kulturnim institucijama, brojnim kulturnim događajima, položaju uz rijeku Savu te Parku prirode Medvednica na čijim je obroncima istoimene planine ujedno i smješten. Neosporni gradski simboli upravo su kulturno-povijesne cjeline kao što je područje Gornjega grada i Kaptola s palačama i crkvama koje oslikavaju 900-godišnju povijest Grada, kao i pojedinačni kulturni objekti i kulturne ustanove poput Hrvatskog narodnog kazališta, Umjetničkoga paviljona, Muzeja za umjetnost i obrt, Muzeja Mimara, gradskoga groblja Mirogoja, palače Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, zgrade Zagrebačke burze, Hrvatskoga državnog arhiva, ali i suvremenih arhitektonskih ostvarenja kao što su zgrade Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Muzeja suvremene umjetnosti i Muzičke akademije. U Gradu Zagrebu nalazi se 594 nepokretnih kulturnih dobara¹ - pojedinačnih građevina i /ili kompleksa građevina, od toga 12 objekata industrijske baštine, i preko 20 kulturno-povijesnih cjelina s utvrđenim svojstvom kulturnog dobra kao i 191 pokretno kulturno dobara – različitih umjetničkih i kulturno-povijesnih i drugih zbirki te 6 nematerijalnih kulturnih dobara.

Grad Zagreb ponosi se svojim brojnim kulturnim i umjetničkim aktivnostima, čime zasluženno nosi titulu kulturnog središta Republike Hrvatske. To je mjesto suvremenog umjetničkog stvaralaštva i promocije urbanih kulturnih vrednota. U Gradu Zagrebu godišnje se prosječno realizira 270 festivala, 550 izložaba, 228 koncerata, predstava i projekcija. S ukupnim brojem od 5000 kulturnih i umjetničkih događanja godišnje, Zagreb je uistinu živa pozornica koja njeguje i promovira kulturne i umjetničke aktivnosti te ulaže financijske i upravljačke napore kako bi postao europskim gradom kulture. Događanja kao Festival svjetskog kazališta, Animafest – svjetski festival animiranog filma, Tjedan suvremenog plesa, Noć Muzeja, Muzički Biennale Zagreb,

1

Prema Registru kulturnih dobara Ministarstva kulture Republike Hrvatske dostupnom na <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212>

Međunarodni lutkarski festival - PIF, Međunarodna smotra folkloru, Platforma HR, Festival Perforacije, Festival kratke europske priče, Festival novog cirkusa, Zagreb Dox, Festival svjetske književnosti, Zagreb film festival, Human Rights Film Festival, Subverzive festival, Festival tolerancije, IN music festival, Sezona Queer Zagreb privlače velik broj posjetitelja i turista koji uživaju kako u suvremenom, tako i u tradicionalnom kulturnom stvaralaštvu.

Uz velika dostignuća kulturnih institucija i događanja, zagrebačku kulturnu scenu u posljednjih dvadeset godina obilježavaju i inicijative koje dolaze izvan institucionalnog kulturnog sektora i bitno doprinose kulturnom pluralizmu, raznolikosti, inovaciji u umjetnosti, interdisciplinarnom pristupu i jačanju društvenog angažmana u kulturi. Aktivno djeluju i na međunarodnoj razini, a njihova brojnost i raznovrsnost svrstali su zagrebački izvaninstitucionalni sektor među najdinamičnije u Europi.

Kultura je posljednjih 10-tak godina podložna utjecaju globalnih trendova i gospodarske krize, a na oblikovanje kulturnih aktivnosti utjecao je drugačiji, intenzivniji životni stil građana. Kulturna događanja ne provode se isključivo u kazalištima, muzejima, koncertnim dvoranama i drugim ustanovama već se ona sve više odvijaju i na njegovim ulicama, u dvorištima kao arhitektonskim biserima grada, trgovima, palačama, crkvama i mnogim drugim otvorenim prostorima čineći tako kulturu dostupnom najširem krugu građana i posjetitelja.

Spoznajom o vrijednosti kreativnog stvaralaštva kao pokretača promjene, društvene kohezije i gospodarskog rasta, kao dio kulture Grada Zagreba prepoznate su i kreativne industrije koje u svom suvremenom značenju uspjeh temelje na istraživanju, povezivanju umjetnosti i znanosti i doprinose razvoju ugodnijeg životnog okruženja, revitalizaciji gospodarstva, smanjenju nezaposlenosti te tako ujedno izravno doprinose poboljšanju kvalitete života naših građana.

Tijekom provedbe Strategije kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015.-2022. je i godina Europske prijestolnice kulture. Grad Zagreb podnosi prijavu uz jasne ciljeve koji doprinose unaprjeđenju svijesti građana te razumijevanju i poštivanju raznolikosti europskih kultura, boljem osjećaju pripadnosti građana zajedničkome kulturnom prostoru, unaprijeđenom međunarodnom priznavanje Grada Zagreba, poboljšanju imidža te rastu BDP-a i zapošljavanja u kulturnim i kreativnim sektorima. Teme i projekti za godinu Europske prijestolnice kulture bit će razvijeni kroz sudjelovanje građana iz svih sfera života obuhvaćajući različite društvene dimenzije grada. Prijava Grada Zagreba za Europsku prijestolnicu kulture istovremeno je instrument i važan razvojni cilj gradske kulturne politike.

Grad Zagreb prepoznaje i njeguje energiju i kreativnu viziju umjetnika i kreativnih industrija, promovira raznolikost i umjetnost drugih dijelova svijeta, potiče suradnju i mobilnost umjetnika, te prvenstveno nastoji svojim građanima i posjetiteljima omogućiti jedinstveno kulturno iskustvo svjetskih razmjera.

1.2. Zašto nam je potrebna Strategija kulturnog i kreativnog razvitka?

Strategija je službeni dokument koji definira korake, odgovornosti i rokove s ciljem unapređenja područja kulture i umjetnosti te doprinosi stvaranju uspješne budućnosti grada Zagreba. Svrha Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba je osnaživanje i rast umjetnosti i kulture ali i doprinos razvoju kreativnih industrija u Gradu Zagrebu tijekom razdoblja od osam godina kako bi se poboljšala kvaliteta života građana, doprinijelo regionalnom razvoju te osigurala međunarodna prepoznatljivost umjetnosti, kulture i kreativnih industrija grada Zagreba. Strategija ima i dinamički karakter - ona je dokument u stalnom nastajanju i razvijat će se prema novim uvidima, potrebama i okolnostima, a s obzirom na vrijednosti koje se iskazuju u kandidaturi i programu Grada Zagreba za Europsku prijestolnicu kulture.

1.3. Usklađenost s preporukama i strateškim dokumentima

EUROPSKA KOMISIJA

Kao odgovor na gospodarsku krizu, društvene izazove te klimatske promjene, Europska unija donijela je inicijativu Strategija Europa 2020.² koja ukazuje na tri prioriteta: pametan rast, održiv rast i uključiv rast. Prilikom izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba uvažila su se nastojanja Europske unije i Europe 2020, nastojeći doprinijeti smanjenju nezaposlenosti, poticanju inovacija kroz razvoj kreativnih industrija i zaštiti okoliša. Strateški planovi usklađeni su s preporukama navedenim u sljedećim predvodničkim inicijativama: „Unija inovacija“, „Mladi u pokretu“, „Digitalni program za Europu“, „Resursno učinkovita Europa“, „Industrijska politika za globalizacijsko doba“, „Program za nove vještine i radna mjesta“ i „Europska platforma protiv siromaštva“. Specijalizirana predvodnička inicijativa „Kultura za rast i zapošljavanje zemljama članicama“ ukazuje na činjenicu da su kreativne industrije rastući i integralni dio gospodarstva te sektor koji stvara zaposlenje i doprinosi razvoju inovacija u svim sektorima, a da kulturni sektor podliježe nedostatku strateške podrške i financijskim investicijama. Uvažila su se prethodna iskustva zemalja članica koja dokazuju da dodatno, inovativno financiranje i strateški usmjeren razvoj daju izvrsne rezultate u razvoju kulture i gospodarstva.

² Strategija Europa 2020, dostupna na http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm; puni tekst Strategije Europa 2020 dostupan na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

Slika 2. Prikaz usklađenosti sa lokalnim, nacionalnim i ostalim relevantnim strategijama

U strateškom okviru „Europska kulturna agenda“, Europska komisija preporučuje rješavanje zajedničkih problema u kulturi te sukladno tome usmjerava zemlje članice:

- a) unapređenju kulturne različitosti, b) unapređenju međukulturnog dijaloga i uključenosti, c) kreativnim industrijama, d) unapređenju vještina i povećanju broja mobilnosti, e) obnovi i zaštiti

kulturnog nasljeđa i mobilnosti zbiraka, f) unapređenju međunarodne suradnje i g) izradi statističkih baza podataka kako bi se osigurala mjerljivost napretka i utjecaja pojedinog kulturnog sektora.

Osim navedenih prioriteta, a sukladno postojećem stanju kulture u gradu Zagrebu, u Kulturnom radnom planu Europske komisije 2010. – 2014. preporučuje se rekonstrukcija sustava financiranja. Strategijom kreativnog i kulturnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. nastoji se ukazati na važnosti financijske održivosti programa i projekata u kulturi te omogućiti stručnu potporu Grada Zagreba pri prijavi projekata na EU fondove i ostale fondove kao dodatnog načina financiranja kulturnog razvoja u Gradu Zagrebu. Nadalje, u „Kulturnom radnom planu Europske komisije 2015. – 2018.“³ postavljena su četiri prioriteta: pristupačna i inkluzivna kultura, kulturno nasljeđe, kulturna raznolikost, kreativna ekonomija i inovacije. Razvojni plan kulture grada Zagreba doprinosi naporima Unije u postizanju ciljeva navedenih prioriteta.

Ciljevi ove Strategije usklađeni su s programskim smjernicama strukturnih fondova i programa Unije za razdoblje 2014.-2020. godine te Odlukom br. 445/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033. i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1622/2006/EZ. Opći ciljevi inicijative EPK jesu: a) očuvanje i promicanje raznolikosti kultura u Europi i naglašavanje njihovih zajedničkih značajki te povećanje osjećaja građana da pripadaju zajedničkom kulturnom prostoru; b) poticanje kulturnog doprinosa dugoročnom razvoju gradova u skladu s njihovim strategijama i prioritetima.

³ Plan za sektor kulture od 2015. do 2018. godine, dostupan na http://ec.europa.eu/culture/news/2014/2711-work-plan-culture_en.htm

Provedbom ciljeva Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015.-2022. Doprinosi se postizanju pokazatelja EPK: unaprjeđenje svijesti građana te razumijevanje i poštovanje raznolikosti europskih kultura, bolji osjećaj pripadnosti građana zajedničkome kulturnom prostoru, unaprijeđeno nacionalno /međunarodno priznavanje gradova kao kulturno bogatih i poboljšana imidža te rast BDP-a i zapošljavanja u kulturnim i kreativnim sektorima gradova.

UNESCO

Ciljevi Strategije kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015. – 2022. u potpunosti su usklađeni s odredbama UNESCO-vih konvencija; Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine⁴, Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine⁵ i Konvencije o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja⁶.

REPUBLIKA HRVATSKA

Strateški plan Ministarstva kulture RH za razdoblje 2014. – 2016.⁷ ima za cilj razvoj, očuvanje i zaštitu kulturne baštine, razvoj kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, razvoj proizvodnje i javne komunikacije te pružanje potpore umjetničkom stvaralaštvu, poduzetništvu i participaciji u kulturi. Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. doprinosi provedbi svih posebnih ciljeva Strateškog plana Ministarstva kulture Republike Hrvatske, kao i Strategiji zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011. – 2015.⁸

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske⁹ između ostalog, definira posebno relevantne proizvode kulturnog turizma za Hrvatsku koji uključuju: (I) gradski turizam, (II) turizam baštine, (III) turizam događanja, (IV) kreativni turizam te (V) vjerski turizam. Posebice se predviđa rast 'kreativnog turizma' koji na neki način omogućuje aktivnije uključivanje posjetitelja u lokalnu kulturu.

Strategija kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015. – 2022. usmjerena je na održivi razvoj lokalne zajednice, stoga uvažava i doprinosi ciljevima Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske¹⁰.

⁴ Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine, dostupna na http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

⁵ Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, dostupna na http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13055&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

⁶ Konvencija o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja, dostupna na http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31038&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

⁷ Strateški plan Ministarstva kulture RH za razdoblje 2014.-2016., dostupan na <http://www.min-kulture.hr/userdocimages/Propisi/Strate%C5%A1ki%20plan%20MK%202014.-2016.%20-%20za%20web.pdf>

⁸ Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.–2015., dostupna na http://www.min-kulture.hr/userdocimages/bastina/STRATEGIJA_BASTINE_VRH.pdf

⁹ Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske, dostupna na <http://www.mint.hr/UserDocimages/130426-Strategija-turizam-2020.pdf>

¹⁰ Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, dostupna na http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_03_30_658.html

Usklađena je s ciljevima Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske¹¹ u kojoj se područje Sjeverozapadne Hrvatske upućuje na održivo gospodarenje kulturnim dobrima i prirodnim vrijednostima kroz provedbu sljedećih mjera: 1. Razvoj turizma i potporne infrastrukture, 2. Valorizacija i revitalizacija kulturnih dobara i prirodnih vrijednosti.

GRAD ZAGREB

Grad Zagreb će do 2020. godine postati urbani inkubator održivih koncepata, poduzetništva i novih vrijednosti, što će postići uz sinergijsko djelovanje i sustavni razvoj svih organizacijskih segmenata. Strategija kreativnog i kulturnog razvitka Grada Zagreba doprinijet će provedbi sljedećih strateških prioriteta navedenih u strateškom dokumentu Zagreb Plan¹²: C1P2 Razvoj gospodarstva utemeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti roba i usluga, C3P2 Održivo gospodarenje energijom, povećanje udjela obnovljivih izvora energije, smanjenje emisije stakleničkih plinova, i svjetlosnog onečišćenja, C4P1 Održivo korištenje cjelokupnog prostora grada, C4P2 Unapređivanje naseljenih dijelova grada, C5P3 Pобољшanje društvene infrastrukture, C5P3-M1 Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u kulturi i kulturnoj ponudi, C6P1 Razvoj partnerstva s građanima i dionicima razvoja, C6P5-M2 Identifikacija, unapređivanje i razvoj jedinstvenog pristupa komunikaciji identiteta (posebnosti) Grada Zagreba. Strategija je usklađena s Akcijskim planom energetske održivosti razvitka grada Zagreba¹³, Socijalnim planom Grada Zagreba 2014. – 2020.¹⁴, Zagrebačke strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2011. do 2015.

1.4. Izrada Strategije kulturnog i kreativnog razvitka

Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. izrađena je u suradnji građana, organizacija u kulturi te Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport. Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. je javni dokument. Akcijski plan nije dio strateškog dokumenta, ali će ga gradski ured nadležan za kulturu izrađivati na godišnjoj razini uz prethodno mišljenje ostalih gradskih upravnih tijela. Akcijski plan donosi gradonačelnik, a sadržavat će opisane mjere s pripadajućim provedbenim aktivnostima u definiranim područjima djelovanja, rokovima za provedbu, nositeljima provedbe, suradnicima u provedbi aktivnosti, statusima projekata, te indikatorima za praćenje i evaluaciju provedenih aktivnosti.

¹¹ Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske, dostupna na

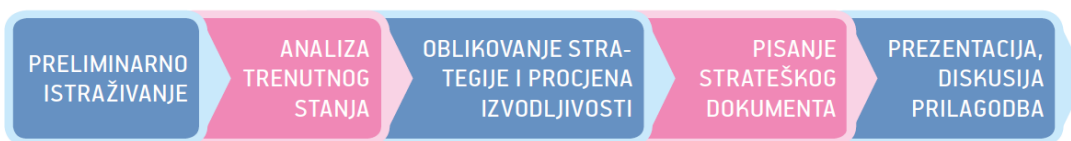
http://www.mrrfeu.hr/UserDocImages/STRATEGIJA_REGIONALNOG_RAZVOJA.pdf

¹² Strateški dokument „Zagreb plan“, dostupan na http://www.mrrfeu.hr/UserDocImages/STRATEGIJA_REGIONALNOG_RAZVOJA.pdf

¹³ Akcijski plan energetske održivosti razvitka grada Zagreba, dostupan na

http://www.eko.zagreb.hr/UserDocImages/akcijski_plan_2013.pdf

¹⁴ Socijalni plan grada Zagreba 2014.-2020., dostupan na <http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=70651>

Slika 3. Proces izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022.

Proces izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. provodio se od srpnja 2014. godine do veljače 2015. godine, a sastojao se od skupine procesa preliminarnog istraživanja, analize trenutnog stanja, formiranja ciljeva i pokazatelja, pisanja strateškog dokumenta te promocije Strategije i njezine vrijednosti za razvoj Grada Zagreba. Tijekom preliminarnog istraživanja provedena je analiza zakonske regulative, uvažene preporuke Europske komisije i nadležnog ministarstva, te pojedinačnih istraživačkih projekata u području kulture i umjetnosti Grada Zagreba. Provedene su konzultacije s predstavnicima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport i ostalih gradskih upravnih tijela te članovima vijeća pojedinih djelatnosti u kulturi. U listopadu i studenom 2014. godine provedene su fokus grupe s predstavnicima pojedinog kulturnog sektora: centri za kulturu, inovativne kulturne prakse, muzejska djelatnost, kazališna i plesna djelatnost, audiovizualna djelatnost, likovna djelatnost i arhitektura, knjižnična djelatnost i izdavaštvo, glazbena djelatnost, kulturno-umjetnički amaterizam, umjetnički obrt, inovativne umjetničke i kulturne prakse, obrazovanje i kulturni turizam. Analiza trenutnog stanja provodila se putem upitnika građanima (2622), upitnika organizacijama u kulturi (121), provedbom fokus grupa s predstavnicima gradskih ustanova i ostalih organizacija u kulturi te individualnim konzultacijama s ostalim relevantnim dionicima u području kulture i kreativnih industrija Grada Zagreba. Na sudjelovanje u analizi putem upitnika pozvano je više od 1500 dionika u kulturi te 4000 građana. U rezultate analize uključena je SWOT analiza te problemsko stablo za definirane razvojne prepreke (uz predložene aktivnosti za rješavanje problema). Oblikovanje ciljeva i pokazatelja provodilo se temeljem provedene analize, uz intenzivne konzultacije s relevantnim dionicima u kulturi. Promocija Strategije kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015. – 2022. provodila se tijekom cjelokupnog razdoblja trajanja izrade, uz tendenciju nastavka promotivnih aktivnosti.

2. Analiza stanja

2.1. Rezultati istraživanja

Pozitivni aspekt kulture i umjetnosti grada Zagreba

Pozitivni aspekti svakako su dobre prakse, uspješna događanja, vrijedno kulturno nasljeđe te raznolikost kulturne ponude na području grada Zagreba.

Organizacije u kulturi smatraju da su snage cjelokupnog područja kulture i umjetnosti grada Zagreba intelektualni kapital, intelektualno vlasništvo, proizvodi i usluge koje nude te informacije kojima raspolažu. Priliku za razvoj vide u dostupnosti EU fondova, pozitivnom međunarodnom okruženju, cjenovnoj dostupnosti proizvoda, te velikoj korisnosti novih tehnologija.

Pozitivnim aspektima građani ističu veliku ponudu, raznolikost, velik broj i raznolikost festivala, angažiranje nezavisne scene, trend rasta broja aktivnosti za mlade, te generalan utjecaj kulture na kvalitetu života građana.

Razvojne prepreke u području kulture i umjetnosti grada Zagreba

Grad Zagreb nacionalni je centar kulture i umjetnosti, no unatoč zavidnoj kulturnoj baštini i velikom broju kvalitetnih sadržaja nije pošteđen društvenih, ekonomskih i ostalih izazova koji predstavljaju prepreku daljnjem razvoju kulture.

Organizacije u kulturi smatraju da bi se održivi razvoj kulturnog sektora mogao osigurati uspostavom vizije razvoja kulture, provedbom Strategije i usmjerenim razvojem kulturnog identiteta Grada Zagreba. Smatraju da se razvoj ustanova, udruga i ostalih dionika može osigurati unapređenjem prostornih kapaciteta i osiguranjem odgovarajuće informacijske tehnologije. Kao slabost ističu strukturni kapital i suradnju organizacija na svim razinama, neodgovarajući sustav vrednovanja projekata i programa u kulturi, nedovoljna ulaganja u razvoj nezavisne kulture te potrebu za boljom raspodjelom financijskih sredstava potpore za programe i projekte u kulturi. Organizacije u kulturi ističu neuravnoteženost ponude i potražnje, te nesrazmjernost ulaganja u razvoj kulturnih programa visoke kvalitete u odnosu na programe koji zadovoljavaju minimalne kriterije provedbe. Navedeni problem pretjeranog broja kulturnih programa prosječne kvalitete te nedostatan broj vrhunskih kulturnih programa umanjuje interes građana za sudjelovanjem u kulturnim aktivnostima te djeluju nepovoljno na *brand* grada kulture. Građani ukazuju na problem nedovoljne promidžbe, neinformiranosti građana o događanjima u kulturi, nedovoljno iskorištenih resursa u svrhu razvoja kulturnog turizma, nedefinirani plan razvoja te nedovoljnu zastupljenost kulture u medijima i obrazovanju.

2.2. Kulturna infrastruktura

Grad Zagreb upravlja najznačajnijim ustanovama koje, uz pomoć građana, umjetnika i ostalih dionika omogućuju raznolikost sadržaja te provedbu kulturnih aktivnosti zavidne razine kvalitete. U vlasništvu Grada su 34 kulturne ustanove¹⁵: Knjižnice grada Zagreba, 13 centara za kulturu, Pučko otvoreno učilište, ustanova Zagreb film, Zagrebačka filharmonija, Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, Koncertna direkcija Zagreb, Gradsko dramsko kazalište „Gavella“, Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Zagrebačko gradsko kazalište „Komedijska“, Zagrebačko kazalište lutaka, Gradsko kazalište „Trešnjava“, Gradsko kazalište „Žar ptica“, Zagrebačko kazalište mladih, Arheološki muzej u Zagrebu, Etnografski muzej, Muzej suvremene umjetnosti, Hrvatski prirodoslovni muzej, Hrvatski školski muzej, Muzej grada Zagreba, Muzej za umjetnost i obrt, Tehnički muzej, Muzej Prigorja i Umjetnički paviljon u Zagrebu. Isto tako Grad Zagreb sudjeluje s 50% vlasništva u Galeriji Klovićevi dvori te s 49% vlasništva u Hrvatskom narodnom kazalištu a također Grad Zagreb je suosnivač Pogona – Zagrebačkog centra za nezavisnu kulturu i mlade.

Jednako važno, kulturnoj ponudi grada doprinose privatne i državne ustanove u području kulture i umjetnosti. Posebno ističemo sljedeće¹⁶: 53 nezavisnih kazališta, 46 galerija, 26 muzeja i 10 kinematografa.

785 zaštićenih kulturnih dobara	13 centara za kulturu	7 gradskih kazališta	53 ostalih kazališta
42 narodnih knjižnica	329 ostalih knjižnica	3 gradska kina	46 galerija
2 središnje koncertne dvorane	9 gradskih muzeja	17 ostalih muzeja	96 ateljea

¹⁵ Popis gradskih ustanova u kulturi kojima je osnivač Grad Zagreb dostupan na <http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=634>

¹⁶ Ustanove u kulturi s više od 20 000 posjetitelja godišnje

2.3. Područja djelovanja kulture i umjetnosti

2.3.1. Kazališna i plesna djelatnost

Kazališna djelatnost obuhvaća pripremu i organizaciju te javno izvođenje dramskih, glazbeno -scenskih, lutkarskih i drugih scenskih djela, a obavljaju ju kazališta i kazališne družine kao samostalne pravne osobe. Potiče se sektorska suradnja između različitih kulturnih djelatnosti, npr. scenske i audiovizualne umjetnosti, glazbe i drugih, s ciljem stvaranja novih, interdisciplinarnih područja umjetnosti.

U Gradu Zagrebu trenutno djeluje 60 kazališta, od čega je 7 javnih gradskih ustanova: Gradsko dramsko kazalište „Gavella“, Zagrebačko gradsko kazalište „Komedija“, Zagrebačko kazalište mladih, Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Gradsko kazalište „Trešnja“, Zagrebačko kazalište lutaka te Gradsko kazalište „Žar ptica“ te Hrvatsko narodno kazalište (49% vlasništva Grada Zagreba). U 2014. godini javna gradska kazališta posjetilo je 360 124 posjetitelja, a Hrvatsko narodno kazalište 104 112.

Naziv ustanove	Gradsko kazalište Žar ptica	Zagrebačko gradsko kazalište Komedija	Gradsko dramsko kazalište Gavella	Zagrebačko kazalište lutaka	Gradsko kazalište Trešnja	Zagrebačko kazalište mladih	Satiričko kazalište Kerempuh
Broj zaposlenih	21	171	115	71	58	115	62
Broj programa	275	183	171	309	207	266	238
Broj posjetitelja	44 333	62 160	52 573	44 172	48 504	34 817	73 565
Prosječna popunjenost dvorane	79,66%	78,25%	81,9%	70,5%	87,4%	88,5%	71,6%

Slika 5. Podaci o djelovanju kazališta kojima je osnivač Grad Zagreb

Svojom kvalitetom posebno se ističu sljedeće kazališne i plesne manifestacije: Festival svjetskog kazališta, Tjedan suvremenog plesa, Festival novog cirkusa, Međunarodni festival slijepih i slabovidnih BIT (Blind in Theatre), Dani satire, Gavelline večeri, Pif – međunarodni festival kazališta lutaka, Perforacije – tjedan izvedbenih umjetnosti i drugi. Međunarodno prepoznata plesna scena Grada Zagreba temelji svoj uspjeh na djelovanju značajnih profesionalaca iz područja suvremenog plesa (plesaća, koreografa i plesnih pedagoga), koji su okupljeni u krovnoj strukovnoj Udruzi plesnih umjetnika Hrvatske.

Na području grada Zagreba djeluje nekoliko plesnih ansambala: Studio za suvremeni ples, Zagrebački plesni ansambl, BAD-co, Kelkope; te više umjetničkih organizacija i plesnih studija: Plesni centar TALA, Plesni studio Liberdance, MASA dancecompany, Organizacija nezavisnih O.N.E., Sodaberg koreografski laboratorij, itd. Mnogi plesni umjetnici djeluju samostalno i rade samostalne projekte: Maša Kolar, Sonja Pregrad, Mirjana Preis...

Kako plesna scena u gradu Zagrebu nije dio niti jedne institucije, plesnim umjetnicima nedostaju prostori za redovan rad, stvaranje projekata te reprizne izvedbe plesnih predstava. Grad Zagreb, kao odgovor na potrebe plesne scene obnovio je prostore nekadašnjeg kina te ga prenamijenio u gradsko plesno središte – Zagrebački plesni centar. Zagrebački plesni centar prvi je namjenski objekt koji je u Hrvatskoj izgrađen za potrebe plesa, zamišljen kao koreografsko-plesni centar koji kroz rezidencije i druge programe potiče razvoj nove generacije zagrebačkih i hrvatskih koreografa te pruža potporu istraživanju, stvaranju i produkciji koreografija suvremenog plesa.

U procesu izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. prepoznate su sljedeće razvojne prepreke kazališne i plesne djelatnosti: neodgovarajuća valorizacija programa, nedostatak strategije za uključivanje mladih umjetnika u glumačke ansamble, nedostatak strategije za razvoj publike, većina kazališta (javne gradske ustanove) nemaju strateških planova, nedovoljna uključenost profesionalnih producenata, nedovoljno vrijeme za istraživački proces i rad glumaca na očuvanju izvedbenih vještina, nedovoljna tehnološka opremljenost kazališta, nedostatak odgovarajućeg prostora za rad i redovite plesne izvedbe, nedostatno financiranje plesne djelatnosti.

U Gradu Zagrebu je potrebno izgraditi novi multifunkcionalni izvedbeni centar kao prostor višestruke namjene, koji zadovoljava i suvremene produkcijske standarde operete i mjuzikla, s najmanje dvije dvorane odnosno pozornice te pratećim prostorima (za kulturne konferencije, tribine i sl.). U centru bi se održavali i brojni kazališni festivali, plesne manifestacije, različita gostovanja te predstave neovisne produkcije.

2.3.2. Glazbena djelatnost

Glazbena scena važan je dio zagrebačke kulture i jedan od čimbenika kulturnog identiteta Grada. U glazbenoj djelatnosti u gradu Zagrebu posebno se ističe rad 4 ustanova: Zagrebačka filharmonija¹⁷, KD Vatroslava Lisinskog¹⁸, Koncertna direkcija Zagreb¹⁹, te Muzički informativni centar Koncertne direkcije Zagreb²⁰. U 2014. godini kroz 34 ciklusa realizirano je 208 koncerata, na kojima je bilo sveukupno 38 555 posjetitelja. U području glazbe djeluje 11 profesionalnih ansambala i orkestra, 7 stručnih udruga i organizacija te 108 nezavisnih udruga. Od ostalih gradskih ustanova programe u glazbenoj djelatnosti realizirali su centri za kulturu i narodna sveučilišta, koji su u prvom dijelu 2014. godine uspješno realizirali brojne koncerte u suradnji s umjetnicima. Zagreb je domaćin brojnim glazbenim festivalima i međunarodnim natjecanjima kao što su *Muzički biennale Zagreb*, Međunarodno pijanističko natjecanje Svetislav Stančić, Međunarodno violinističko natjecanje Vaclav Huml, Međunarodno violončelističko natjecanje Antonio Janigro, Međunarodno natjecanje mladih dirigenata Lovro pl. Matačić, Međunarodno saksofonističko natjecanje „Josip Nohta“ te brojnim drugim manifestacijama. U nezavisnoj produkciji u proteklom razdoblju realizirane su sezone brojnih ciklusa koncerata klasične i jazz glazbe kao što su ciklusi ansambala Zagrebačkih solista, Zagrebačkog kvarteta, Hrvatskog baroknog ansambla, Cantus ansambla i mnogih drugih ansambala koji se održavaju u Hrvatskom glazbenom zavodu i Maloj dvorani „Vatroslav Lisinski“. Glazbenu djelatnost je potrebno otvoriti novim glazbenim izričajima.

Naziv ustanove	Koncertna direkcija Zagreb	Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog	Zagrebačka filharmonija
Broj zaposlenih	15	63	123
Broj programa	32	378 (183 VD, 195 MD)	64
Broj posjetitelja	12 254	254 555 (219.563, 34.992)	41 168
Prosječna popunjenost dvorane	72%	75%	71%

Slika 6. Podaci o glazbenim ustanovama kojima je osnivač Grad Zagreb

¹⁷ <http://www.zgf.hr/>

¹⁸ <http://www.lisinski.hr/>

¹⁹ <http://www.kdz.hr/>

²⁰ <http://www.mic.hr/>

Sukladno rezultatima istraživanja provedenom u svrhu izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022., temeljne razvojne prepreke glazbene djelatnosti su: nedostatak srednje dvorane kapaciteta oko 1000 mjesta, zastarjela infrastruktura koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog.

Umjetnici navode sljedeće razvojne prepreke: nedostatna novčana sredstva za redovito obavljanje planiranih aktivnosti, položaj i odnosi hrvatskih glazbenika međusobno i u odnosu na ostale glazbenike u EU, položaj glazbenika u njihovim matičnim ustanovama i ansamblima, uređenost i razrađenost strukovnih pitanja hrvatskih glazbenika kroz neophodne pravilnike, unapređenje uvjeta zapošljavanja, plaćanja i angažmana svojih članova u RH i izvan nje, položaj hrvatskih glazbenika u odnosu na inozemne glazbenike. U budućem razdoblju potrebno je poticati i ojačati nezavisnu produkciju na razini standarda drugih EU zemalja. Potrebno je osigurati sustav za višegodišnje planiranje glazbenih projekata, kako bi se stvorila platforma za plasiranje glazbenih kulturnih proizvoda u svrhu planiranja kulturnog turizma.

Glazbeni Zagreb treba postati prepoznatljiva točka na geografskoj karti – na sjecištu srednjoeuropskog i mediteranskog kulturnog prostora. Potrebno je poticati, u suradnji s obrazovnim strukturama, programe u kojima sudjeluju mladi glazbenici i koji su namijenjeni mlađoj publici u svrhu stvaranja nove koncertne publike.

Na tragu kulturne prepoznatljivosti, glazbeni Zagreb može ponuditi svoju prošlost i svoju budućnost – hrvatsku glazbenu baštinu i suvremenu glazbu. Vizija budućih projekata mogla bi ponuditi spoj hrvatske operne i operetne tradicije i suvremenog kreativnog glazbenog izričaja.

Viziju integracije hrvatske glazbene prošlosti i suvremenosti moguće je također realizirati u projektu „Kuća hrvatske glazbe“, koja bi ponudila svjež i prepoznatljiv kulturni proizvod u vidu interdisciplinarnih projekata (izložbe, koncerti, multimedijски projekti), u kojima bi zajednički mogli sudjelovati različiti institucionalni i nezavisni dionici hrvatske glazbene kulture. Zagrebačko ljeto potrebno je ojačati prepoznatljivim glazbenim projektima koji će privlačiti posjetitelje iz šireg okruženja i različitih dijelova svijeta, stvarajući neku vrstu kulturnog magneta.

Koncertno-kongresni prostor dvorane Vatroslava Lisinskog potrebno je tehnički obnoviti te ga profilirati u smjeru kongresnog turizma te kvalitetnih glazbenih programa, kulturološki primjerenih statusu dvorane koji ona ima od svog osnutka kao „Palača glazbe“.

Zagrebačka filharmonija trebala bi ojačati svoju poziciju na međunarodnoj glazbenoj sceni čemu će svakako doprinijeti i novi šef dirigent.

Programi nezavisne glazbene produkcije trebaju objedinjavati baroknu glazbu, komorne cikluse, uključujući orguljske i pijanističke cikluse, jazz projekte i suvremenu glazbu u kojima će nastupati mladi i renomirani domaći i strani umjetnici.

Poticat će se profilirani festivali s višegodišnjom tradicijom, ali i inovativni projekti suvremene glazbe. Posebna pozornost pridavat će se poticanju projekata za mlade.

2.3.3. Muzejska djelatnost

Muzejska djelatnost uključuje djelovanje muzeja i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba u vlasništvu Grada Zagreba. Muzejsku djelatnost obavlja 9 javnih gradskih ustanova kojima je osnivač Grad Zagreb (Arheološki muzej, Etnografski muzej, Hrvatski prirodoslovni muzej, Hrvatski školski muzej, Muzej Grada Zagreba, Muzej Prigorja, Muzej suvremene umjetnosti, Muzej za umjetnost i obrt i Tehnički muzej). U 50% vlasništvu Grada Zagreba je i Galerija Klovićevi dvori. U Gradu Zagrebu djeluju i značajni muzeji drugih osnivača kao što su Hrvatski povijesni muzej, Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Moderna galerija, muzejsko-galerijske institucije u sastavu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti-Strossmayerova galerija starih majstora, Gliptoteka, Kabinet grafike i Muzej arhitekture, HT muzej, Hrvatski željeznički muzej, Hrvatski športski muzej, Tiflološki muzej, Muzej zbirka umjetnina Ante i Wiltrud Topić Mimara-Muzej Mimara, Riznica zagrebačke katedrale, Muzeji Ivana Meštrovića-Atelijer Meštrović, Muzejsko-memorijalni centar Dražen Petrović, Muzej prekinutih veza. U Zagrebu je sjedište i Muzejsko-dokumentacijskog centra, središnjeg informacijsko-dokumentacijskog centra muzejske zajednice u Hrvatskoj. Navedene institucije važan su segment muzejske djelatnosti, ali i ukupne kulturne i turističke ponude Grada Zagreba.

Osim novoizgrađenog objekta Muzeja suvremene umjetnosti, svi ostali muzeji kojima je osnivač Grad Zagreb nalaze se u adaptiranim i preuređenim prostorima i objektima povijesnih zgrada u statusu zaštićenog kulturnog dobra, koji, iako pridonose atraktivnosti kulturne ponude i očuvanju takovih objekata, nisu namjenski građeni za muzeje te kao i oni koji su i namjenski građeni za muzeje (Muzej za umjetnost i obrt, Etnografski muzej) u cijelosti ne zadovoljavaju potrebe suvremene muzejske prezentacije i čuvanja građe i traže dodatna sredstva za njihovo održavanje i zaštitu.

Grad Zagreb je vlasnik i 30 zbirki i ostavština iznimne kulturno-povijesne i umjetničke vrijednosti koje su, u razdoblju od 1946. godine Gradu Zagrebu izravno darovali privatni kolekcionari, umjetnici, ugledni građani ili njihovi nasljednici kao i 3 velike zbirke i ostavštine (Dabac, Kožarić, Zagorka) koje je Grad Zagreb kupoprodajnim ugovorima otkupio od bivših vlasnika. Značenje i vrijednost darovanih zbirki Gradu Zagrebu, kao posebnog segmenta gradske kulturne ponude unutar muzejske djelatnosti i ukupne kulturne ponude u Gradu Zagrebu, potvrđuju podaci da je, od 30 darovanih zbirki, 3 otkupljene zbirke i dvije koje je Grad Zagreb stekao odlukama suda, za njih 23 zasad utvrđeno svojstvo kulturnog dobra, 7 objekata u kojima su trajno smještene ambijentalne i/ili memorijalne zbirke također ima svojstvo kulturnog dobra, kao i još 8 objekata u kojima su pojedine zbirke trajno ili privremeno pohranjene.

Broj posjetitelja muzeja u vlasništvu Grada Zagreba u stalnom je porastu čemu doprinose tradicionalne manifestacije Noć muzeja i Međunarodni dan muzeja kao i izložbe i projekti, osobito velike kulturološke izložbe, koje promoviraju iznimnu kulturnu baštinu koju muzeji čuvaju i obrađuju i u kojima na istome projektu surađuje više različitih muzeja, značajne izložbe i gostovanja stranih umjetnika i muzejskih projekata, ali i sve veća povezanost muzejskih programa s drugim kulturnim

djelatnostima u prezentaciji i promociji svoje građe kao što je glazbeno-scenska, likovna i filmska djelatnost.

Temeljne razvojne prepreke muzejske djelatnosti su nedostatak prostora za čuvaonice građe, nepostojanje stalnih postava pojedinih muzeja ili njihova nedovršeno te neadekvatnost i zastarjelost, nedostupnost ili nedovoljna i neadekvatna dostupnost muzejskih postava osobama s invaliditetom, neadekvatna oprema i prostor dijela muzeja za primjenu modernih tehničkih dostignuća u prezentaciji postava i izložbi, visoki troškovi održavanja objekata muzeja, neadekvatna zaštita građe, neadekvatnost prostora za suvremenu prezentaciju građe muzeja unutar starih adaptiranih palača te nedovoljna komunikativnost i povezanost s turističkim i obrazovnim sektorom. Pojedine darovane zbirke, osobito ambijentalne zbirke, nedostupne su javnosti zbog dugotrajne sanacije i uređivanja objekata u kojima su smještene, dugotrajnih neriješenih imovinsko-pravnih odnosa u postupku povrata imovine bivšim vlasnicima ili nemogućnosti iznalaženja adekvatnih prostora za stalno izlaganje javnosti, što se odnosi na već darovane zbirke, ali i nove najavljene donacije većih umjetničkih ostavština i zbirki za čije izlaganje je potrebno osigurati veće izložbene prostore. Osobit problem je i nedostatak privremene čuvaonice za vrijedne zbirke i ostavštine umjetnina koje su u postupku prihvata i/ili spašavanja baštine.

Muzeji 2014.	Broj zaposlenih	Broj zbirki	Broj izložbi	Broj drugih događanja	Broj posjetitelja
ARHEOLOŠKI MUZEJ	45	108	19	74	105 998
ETNOGRAFSKI MUZEJ	37	43	8	79	26 230
GALERIJA KLOVIĆEVI DVORI	33	6	41	46	183 010
HRVATSKI PRIRODOSLOVNI MUZEJ	51	114	11	21	23 143
HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ	13	10	13	31	15 396
MUZEJ GRADA ZAGREBA	46	33	9	85	77 607
MUZEJ PRIGORJA	13	5	13	21	5601
MUZEJ SUVREMENE UMJETNOSTI	41	11	27	59	104 169
MUZEJ ZA UMJETNOST I OBRT	59	22	17	127	126 243
TEHNIČKI MUZEJ	33	41	11	57	162 312
UKUPNO	371	393	169	600	829 709

Slika 7. Podaci o djelovanju muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb

2.3.4. Likovna djelatnost

U okviru likovne djelatnosti podržavaju se programi samostalnih izložaba sadržajne inventivnosti, skupne izložbe domaćih i stranih umjetnika, izložbe od lokalnog i regionalnog značenja, programi/projekti koji uključuju različite oblike multimedijalnog izražavanja i povezivanja s primijenjenim umjetnostima, likovne manifestacije koje ukazuju na kontinuitet umjetničkog stvaralaštva i stvaralački potencijal umjetnosti te koje ujedno prezentiraju tematske cjeline od značaja za grad Zagreb, kao i razne akcije, predavanja i performansi te ostala likovna događanja.

U Gradu Zagrebu djeluje jedna likovna javna gradska ustanova Umjetnički paviljon sa devet zaposlenih i čiji programi se kontinuirano podržavaju. U sklopu likovne djelatnosti financiraju se likovni programi gradskih i ostalih institucija, udruga, umjetničkih organizacija, izdavačkih kuća kojima Grad Zagreb nije osnivač, kao i programi samostalnih umjetnika.

Grad Zagreb omogućuje financijsku potporu realizaciji likovnih programa u 16 muzejsko- galerijskih prostora (osnivač Grad Zagreb), 38 galerijskih prostora (kojima Grad Zagreb nije osnivač) te oko 10-tak programa izložbi, akcija udruga, pojedinaca i samostalnih umjetnika koji nemaju svoje galerijske prostore, a kojima se omogućuje financijska potpora za realizaciju izložbe u galerijskim prostorima Grada Zagreba. Kroz programe nezavisne produkcije financiraju se brojne manje izložbe, skupne međunarodne izložbe, manifestacije, razne akcije i predavanja s područja likovnih umjetnosti, dizajna i arhitekture, promocije umjetničkih knjiga i monografija, razni simpoziji, predavanja te programi u alternativnim prostorima koji afirmiraju kulturnu različitost. Također, financiraju se programi izdavačkih kuća za izdavanje likovnih monografija i umjetničkih knjiga.

Ustanova	UMJETNIČKI PAVILJON U ZAGREBU
Broj zaposlenih	9
Broj zbirki	0
Broj izložbi	7
Broj svih događanja	18
Broj posjetitelja	43 099
Broj prodanih ulaznica	33 431

Slika 8. Podaci o djelovanju Umjetničkog paviljona u Zagrebu

U 2014. godini realizirano je ukupno 335 likovnih programa provedenih od strane gradskih ustanova i ostalih neovisnih organizacija u kulturi te omogućeno izdavanje monografija i umjetničkih knjiga 20 korisnika. Kako bi omogućio razvoj djelatnosti, Grad Zagreb je umjetnicima dao na korištenje ukupno 96 ateljea.

U Gradu Zagrebu održavaju se tradicionalne likovne manifestacije koje provode strukova udruženja i ostale institucije kao što su: Zagrebački salon, ZGRAF, Izložbe hrvatskog dizajna, Salon mladih, Trijenale hrvatskog kiparstva, Hrvatski trijenale grafike, i Zagrebi festival.

Temeljne razvojne prepreke likovne djelatnosti su nedovoljno razvijeno tržište umjetnina, nedostatak prostora za rad umjetnika kao i nedostatak privremenih prostora koje bi umjetnici koristili na kraće vrijeme za izvedbe pojedinih projekata (2 do 5 mjeseci), neriješeno pitanje isplate autorskih honorara umjetnicima prilikom izvođenja programa i projekata, a u svrhu vrednovanja umjetničkog rada likovnih umjetnika. Slijedeći problemi su režijski troškovi radnih prostora koje bi trebalo tretirati po povlaštenim uvjetima, nepostojanje rezidencijalnih radnih prostora/studija za gostujuće likovne umjetnike koje bi omogućilo aktivniju međunarodnu suradnju te potaknulo razmjenu i recipročna gostovanja, nedovoljno profilirana potpora i broj javnih skulptura, likovnih i arhitektonskih intervencija u urbanom javnom prostoru, nedostatak internetske platforme koja bi omogućila sveobuhvatnu suradnju umjetnika, nedostatak tehničke opremljenosti manjih galerijskih prostora, nedostatak intersektorske suradnje, kao i nedostatak suradnje likovne djelatnosti s ostalim kulturnim sektorima.

2.3.5. Kulturno-umjetnički amaterizam

Udruge kulturno-umjetničkog amaterizma rezultat su slobodnog i organiziranog udruživanja građana s ciljem realizacije određenih zajedničkih interesa i programa. Funkcija takvih udruga u kulturi je najčešće kreativno korištenje slobodnog vremena članova amaterskim bavljenjem umjetnošću uz pomoć stručnih voditelja na području: folklorne, dramske, plesne i likovne djelatnosti, održivog razvoja, očuvanja kulturne baštine nacionalnih manjina, programa za osobe s posebnim potrebama, programa za branitelje i članove braniteljskih obitelji te posebni programi umirovljeničkih udruga.

S obzirom da na području amaterizma u gradu Zagrebu djeluje veliki broj udruga Grad Zagreb je 2014. godine u okviru Programa javnih potreba u kulturi ostvario suradnju i sufinancirao programe čak 161 kulturno-umjetničke udruge. Radi kontinuiranog praćenja rada udruga i kvalitete programa te prikaza zagrebačke amaterske produkcije u gradu Zagrebu redovito se održavaju godišnje smotre amaterskog stvaralaštva (Smotra folklornih amatera grada Zagreba, Susreti zagrebačkih glazbenih amatera, Susreti kazališnih amatera grada Zagreba, Festival malih plesnih formi, Smotra likovnog

stvaralaštva amatera grada Zagreba). Na poziv nadležnog Ureda za kulturu, udruge tijekom godine sudjeluju u realizaciji gradskih akcija, programa i manifestacija ali istovremeno realiziraju i vlastite, vrlo zapažene manifestacije (Svečanosti pasionske baštine, Međunarodni folklorni festival djece i mladih, Prigorski dani u Sesevskom Kraljevcu, Natjecanje pjevačkih zborova, Festival zagrebačkih kazališnih amatera, Hrvatski gajdaški festival).

Najveći broj amatera u gradu Zagrebu aktivno je u djelatnosti folklornog amaterizma koji trenutačno u 5 folklornih ansambala (FA dr. Ivana Ivančana, FA Zagreb-Markovac, FA SKUD Ivan Goran Kovačić, FA Sesevska sela, FA HKUD Željezničar) i 67 kulturno-umjetničkih društava, folklornih, izvornih, zavičajnih i skupina nacionalnih manjina okuplja preko 7000 članova. Od 2008. godine u Gradu Zagrebu uspješno djeluje i Zajednica folklornog amaterizma grada Zagreba koja svojim članicama pomaže u radu, brine o obrazovanju umjetničkih voditelja odraslih i dječjih folklornih skupina te voditelja tamburaških orkestara, provodi stalne edukacije i seminare na području folklornog pjevanja, potiče stvaranje i praizvedbe novih koreografija, prati kvalitetu zagrebačkog folklornog stvaralaštva i folklornog programa koji se izvodi na smotri folklornih amatera, koncertima članica te gradskim akcijama i manifestacijama tokom godine.

Prema provedenom istraživanju glavni problemi u sektoru kulturno-umjetničkog amaterizma su: nedostatak prostora za rad i nedostatak stručnog kadra.

2.3.6. Centri za kulturu

Grad Zagreb osnivač je 13 centara za kulturu, i suosnivač Pogona - Zagrebačkog centra za nezavisnu kulturu i mlade.

Centri za kulturu grada Zagreba su osnivani tijekom druge polovice 20. stoljeća prema uzoru na francuski model širenja kulturnih sadržaja u svim dijelovima grada, s ciljem približavanja kulture i svih njezinih pozitivnih segmenata stanovnicima grada Zagreba. Svojim djelovanjem usmjereni su na kulturno-umjetnički i socijalno-preventivni rad, formalno, neformalno i informalno obrazovanje, istraživanja s djecom, mladima i građanima svih dobnih i socijalnih skupina, nastojeći poticati i promicati kulturu i umjetničko izražavanje, razvijati kreativnosti i znanja te društvenu odgovornost pojedinaca i društvenih skupina. Provedbom programa i projekata centri za kulturu promiču kulturu nenasilja i demokracije, tolerancije i inkluzije.

U djelatnosti centara za kulturu je u 2014. godini realizirano sveukupno 450 tribina, radionica, prezentacija, koncerata i predstava. Grad Zagreb tim centrima je osigurao odgovarajuću opremu kako bi se omogućilo izvođenje zahtjevnijih kazališnih predstava, kino predstava i sličnih manifestacija.

Kulturni centar Travno, Narodno sveučilište Sesvete, Centar za kulturu Trešnjevka, Centar za kulturu i obrazovanje Susedgrad, Narodno sveučilište Dubrava, Centar za

kulturu Novi Zagreb, Centar za kulturu Maksimir, KNAP – centar kulture na Peščenici imaju prostorije i dvorane koja mogu koristiti i manja nezavisna kazališta. Dvorane primaju od 180 do 250 osoba, opremljene su adekvatnom i ispravnom tehničkom opremom. Tehnička oprema uključuje adekvatan razglas sa pojačalima i miksetama, profesionalnu rasvjetu postavljenu u skladu sa arhitektonskim pravilima.

Rbr.	Naziv centra za kuturu	Gradske četvrti, nadležnost provedbe aktivnosti	Broj stanovnika po gradskoj četvrti
1.	Centar mladih Ribnjak	Podsljeme	19.165
2.	Centar za kulturu i film August Cesarec	Črnomerec	38.546
3.	Centar za kulturu i informacije Maksimir	Maksimir	48.902
4.	Centar za kulturu Trešnjevka	Trešnjevka	122.099
5.	Centar za kulturu i obrazovanje Susedgrad	Stenjevec Podsused - Vrapče	97.149
6.	Pučko otvoreno učilište	Trnje	42.282
7.	Pogon		
8.	Centar za likovni odgoj grada Zagreba	Gornji Grad - Medveščak	30.962
9.	Centar za kulturu Novi Zagreb	Novi Zagreb - Zapad, Brezovica	70.133
10.	KNAP – centar kulture na Peščenici	Peščenica - Žitnjak	56.487
11.	Kulturno-informativni centar KIC	Donji Grad	37.042
12.	Kulturni centar Travno	Novi Zagreb - Istok	59.055
13.	Narodno sveučilište Dubrava	Gornja Dubrava, Donja Dubrava	98.204
14.	Narodno sveučilište Sesvete	Sesvete	70.009

Osnovne razvojne prepreke centara za kulturu i narodnih sveučilišta su sljedeće: nedostatna promidžba i vidljivost zagrebačkih centara za kulturu te nedostatak stručnih kompetencija u okviru centara te nemogućnost dugogodišnjeg planiranja. Jedan od temeljnih problema identificiranih tijekom istraživanja za potrebe izrade strateških planova je neravnomjerna raspršenost kulturnih događanja, problem koji se uglavnom odnosi na djelovanje centara za kulturu i provedbu kulturnih aktivnosti u gradskim četvrtima. Točnije, 68% organizacija u kulturi ocjenjuju raspoređenost/ raspršenost kulturnih događanja u Gradu Zagrebu nezadovoljavajućom, dok su 32% organizacija u kulturi ocijenili raspršenost kulturnih događanja odgovarajućom.

Naziv ustanove	Broj zaposlenih	Zaposleni financ. vlastitih prihoda	Broj događaja	Broj posjetitelja	Prosječna popunjenost dvorane
CK Susedgrad	7	1	100	16 690	70%
KC Travno	21	3	250	44 081	80%
CK Novi Zagreb	8	1	63	57 057	90%
NS SESVETE	9	2	300	25 000	85%
POU Zagreb	11	6	145	13 500	-
CK Trešnjevka	12	2	156	54 000	71%
CM Ribnjak	8	3	39	3800	94%
Kulturno Informativni centar	7	0	74	6500	80%
KC Peščenica	16	2	167	37 434	69%
Centar za kulturu i film A. Cesarca	6	0	118	18 052	-
Narodno sveučilište Dubrava	33	10	407	77.622	72%
Centar za kulturu Maksimir	11	0	36	10.600	67%
<i>*Likovni centar</i>	9	1	5	130	-

Slika 9. Podaci o djelovanju Centara za kulturu

** Napomena: Likovni centar održava tečajeve i radionice. Podaci se odnose na broj kontinuirano održanih tečajeva i radionica tijekom dva semestra (keramika, kiparstvo, crtanje, slikanje i grafika) uz podatke o broju polaznika tijekom dva semestra.*

2.3.7. Knjižnična djelatnost

Zadaća knjižnica je zadovoljiti obrazovne, kulturne i informacijske potrebe svih građana na području svoga djelovanja te promicati čitanje i druge kulturne aktivnosti u cilju unapređivanja ukupnog kulturnog života zajednice. U Gradu Zagrebu djeluju najveće i najznačajnije hrvatske knjižnice: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Knjižnica HAZU, brojne specijalne knjižnice znanstvenih institucija, 55 fakultetskih knjižnica, 215 osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižnica, Hrvatska knjižnica za slijepu, nekoliko značajnih samostanskih i crkvenih knjižnica te ujedno i najveća mreža narodnih knjižnica u Hrvatskoj - Knjižnice grada Zagreba.

Knjižnice grada Zagreba suvremeno su organizirana mreža narodnih knjižnica, najveća ustanova među narodnim knjižnicama u Hrvatskoj, a ujedno i jedna od najvećih kulturnih ustanova u Gradu Zagrebu. Objedinjuju mrežu od 42 narodne knjižnice; 12 područnih knjižnica sa 26 ogranaka, Gradskom knjižnicom i Knjižnicom Božidara Adžije koje su po svojim zbirkama i zadaćama narodne i znanstvene knjižnice i središte su ustanove te Bibliobusnom službom s dva bibliobusa koji u četiri smjene pokrivaju godišnje od 73 do 75 bibliobusnih stajališta u naseljima na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije.

Od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. godine Knjižnice grada Zagreba koristilo je 135 443 članova ili 18% ukupnog stanovništva (prema popisu iz 2011. godine). Svojim obuhvatom od 18 % nadmašuju prosjek upisanih članova za većinu narodnih knjižnica u Hrvatskoj (preporuka Standarda za narodne knjižnice jest obuhvat od 15 posto). Posebno je ohrabrujuća informacija o trendu rasta upisa djece i mladih, za oko 8 posto godišnje.

Knjižnice su kulturna središta u kojima se odvijaju brojne književne tribine, programi za djecu i mlade, brojni susreti i razgovori, izložbe i okrugli stolovi. Organizirajući stručna, književna, glazbena, likovna i društvena događanja Knjižnica omogućuje svim stanovnicima Zagreba sudjelovanje u kulturnom i društvenom životu te postaje mjesto javnog gradskog okupljališta, sigurno mjesto za učenje, razonodu i međusobne susrete generacija. Raznovrsnim programima socijalne inkluzije knjižnica kao kulturna ustanova doprinosi skrbi o svim građanima grada Zagreba, uključujući građane s posebnim potrebama i zdravstvenim teškoćama ali i marginalizirane društvene skupine. U tu svrhu provodi se i program Knjižnica širom otvorenih vrata u cilju čitanja, cjeloživotnog učenja i društvene inkluzije djece s teškoćama u razvoju te mladih i odraslih osoba s invaliditetom. Program obuhvaća igraonice-pričaonice-maštaonice, čitalačke klubove, glazbeno edukativne susrete – upoznajmo glazbene instrumente i izradu taktilnih slikovnica za slijepu i slabovidnu djecu.

Naziv ustanove	KNJIŽNICE GRADA ZAGREBA
Broj zaposlenih	559
Broj programa	29 844
Broj posjetitelja programa	225 301
Nabava knjiga	89 298 svezaka
Nabava ostale građe (zvučna građa, video građa, elektronička građa, društvene igre, note, grafike)	10 063
Broj članova	135 443

Slika 10. Podaci o djelovanju ustanove Knjižnice grada Zagreba

Temeljna razvojna prepreka knjižnične djelatnosti je nedostatak prostora i neadekvatan smještaj središnje Gradske knjižnice. Umjesto dosadašnjih 2000 m², potrebno je omogućiti novi prostor od ukupno 20 000 m². Veliki problem predstavlja i nabava knjižne građe, točnije višegodišnje smanjivanje namjenskih sredstava za nabavu građe. Rješenja se vide kroz povećanje sredstava za nabavu svih vrsta knjižne građe, nabavu relevantnih baza podataka te razvoj platforme za prihvata i posudbu e-knjige. Nadalje, izazov ovog sektora je informacijsko-komunikacijska infrastruktura, tj. njen svakodnevni napredak i troškovi ulaganja. Rješenje se vidi kroz ulaganja u ICT infrastrukturu i nove tehnologije, osiguranje Wi-Fi pristupa u cijeloj mreži knjižnica te započinjanje pilot projekta e-gradani.

Knjižnična djelatnost osim ustanove Knjižnice grada Zagreba obuhvaća i djelovanje književnih udruga/umjetničkih organizacija, izdavačkih kuća koje organiziraju književne programe, tribine, festivale i manifestacije, okrugle stolove i izložbe s ciljem promocije i popularizacije književnosti, razvijanja i poticanja čitateljskih navika, te povećanja prisutnosti i vidljivosti književnosti u širem društvenom kontekstu. U području književnih programa financiraju se Hrvatsko društvo pisaca, Društvo hrvatskih književnika, Centar za ženske studije, Društvo za promicanje književnosti na novim medijima, Hrvatski centar P.E.N.-a, Knjiga u centru, Multimedijalni institut, Kajkavsko spravišće, Fraktura d.o.o., Naklada Ljevak, Udruženje za razvoj kulture „URK“, Udruga za promicanje kulture „Kulturtreger“ – Booksa.

Problemi u sektoru književnih programa su promjene čitateljskih navika, nedovoljna zastupljenost književnih događaja u medijima, nedostatak rezidencija za pisce u gradu Zagrebu, te u sustavu financiranja neadekvatno riješen položaj pisaca, odnosno autora i stvaralaca te vrednovanje njihovog umjetničkog i intelektualnog rada.

2.3.8. Nakladništvo

Tijekom 2014. godine Grad Zagreb je osigurao sljedeće financijske potpore u sektoru nakladništva te time omogućio objavljivanje većeg broja knjiga i časopisa.

Sufinancirani nakladnici	Objavljeni naslovi knjiga	Objavljeni naslovi časopisa/brojevi/svesci	On-line časopisi/portali
116	147	51/243/193	19

Slika 11. Podaci o broju izdanja i broju sufinanciranih nakladnika

Nakladnički projekti knjiga koji se sufinanciraju prioritetno obuhvaćaju djela hrvatske književnosti: pjesnička, prozna, književno-esejistička, zatim književno i kulturno-povijesna te teoretska djela, strip stvaralaštvo, dječje knjige i slikovnice, prijevodi djela koja predstavljaju opće kulturno dostignuće te djela čija je tematika vezana uz Zagreb, njegovu povijest i kulturu.

Periodika obuhvaća tiskane časopise i novine te internetske časopise odnosno portale koji prate i valoriziraju čitav spektar kulturnih aktivnosti i događanja u Zagrebu, u Europi i u svijetu: od književnog stvaralaštva, stripa, likovne, kazališne i plesne umjetnosti, filma, fotografije, dizajna, arhitekture, urbanizma, suvremenih kritičkih umjetničkih praksi pa sve do teorije književnosti, humanističkih znanosti i kulture općenito. U sektoru nakladništva problemi su neadekvatni pravni i institucionalni okviri djelovanja koji onemogućavaju razvoj ovog važnog segmenta kreativne industrije. Nezadovoljavajuća je suradnja između nakladnika, udruga pisaca i drugih udruga poput književnih prevoditelja, dizajnera, ilustratora i ostalih struka koje sudjeluju u književnoj produkciji odnosno nakladništvu, a koji bi trebali zajednički djelovati na poboljšanje pravnih, socijalnih i ekonomskih okvira svoje djelatnosti. Nedovoljno se ulaže u razvoj i primjenu novih tehnologija, marketinške aktivnosti i inovacije te istraživanja, obrazovanje i edukaciju. Problematična je distribucija i prodaja knjiga i časopisa te njihova dostupnost za krajnjeg korisnika, posebno zbog nepostojanja mreže nezavisnih knjižara koji bi nudili kulturno vrijedne naslove, te nepostojanja obrazovnih programa za stručne kadrove u knjižarstvu.

2.3.9. Filmska i audiovizualna djelatnost

Audiovizualnom djelatnošću smatraju se razvoj, proizvodnja, promocija, distribucija i prikazivanje audiovizualnih djela. Audiovizualna djela su igrani i dokumentarni filmovi, animirani filmovi, alternativni filmovi, te sva druga audiovizualna djela, koja su umjetnički i autorski izraz bez obzira na tehnologiju kojom su nastala, podlogu na kojoj su fiksirana te način na koji se prikazuju.

Audiovizualnu djelatnost u gradu Zagrebu obavljaju strukovne udruge (5), kinematografi (10), producenti audiovizualnih djela (52), ustanove (10) i filmske udruge i klubovi (17). Kao i u području kazališne i plesne djelatnosti, Zagreb prednjači u posjećenosti kinima u odnosu na većinu europskih metropola. U 2013. godini zabilježeno je 2 210 000 posjetitelja na 67 495 predstave u 10 zagrebačkih kina (2,45 posjete po stanovniku). U Zagrebu je koncentrirana većina (95%) filmske industrije Hrvatske.

Od velike važnosti je spomenuti djelovanje ustanove Zagreb film, koja svojim djelovanjem od vremena osnivanja 1953. godine doprinosi razvoju filmske industrije u gradu Zagrebu te međunarodnoj prepoznatljivosti hrvatskoga filma u inozemstvu. Djelatnost Zagreb filma obuhvaća obrazovne aktivnosti, digitalizaciju građe, kao i produkciju i distribuciju animiranih, kratkih igranih i dokumentarnih filmova. U okviru ustanove Zagreb film djeluje i Zagrebačka škola crtanog filma, prepoznatljiva po uspjesima u području animiranog filma; „Profesor Baltazar“, „Mali leteći medvjedići“, „Maxi cat“, „Mali i veliki“, „Peti“ i dr.

Naziv ustanove	Zagreb Film
Broj zaposlenih	14
Broj programa	13
Broj restauriranih filmova	123
Broj filmova u novoj produkciji	9

Slika 11. Podaci o djelovanju ustanove Zagreb Film

U Zagrebu postoji kvalitetna mreža edukacijskih programa koji se tiču audiovizualne djelatnosti a provode je Centri za kulturu i udruge građana. Kao uspješnije edukacijske programe ustanova navodimo Školu crtanog filma Dubrava (NS Dubrava) i Klub lutkarsko-filmske animacije (Centar za kulturu i informacije Maksimir) . Najvažniji edukacijski programi nezavisne scene su: Palunko –scenaristička radionica HFS-a, Radionice Kino kluba Zagreb, Udruge Blank i druge. Rad Udruge Restart navodimo kao uspješni projekt Dokukina, kina namijenjenog isključivo dokumentarnom film koje djeluje u Kulturno informativnom centru..

Kino dvorane, u vlasništvu Grada Zagreba, Europa i Tuškanac središte su događanja prikazivačkog i festivalskog programa u Zagrebu. U njima se održavaju najvažniji festivali i nekomercijalne kino predstave pa možemo reći da su u potpunosti ispunili svrhu dvorana koje prvenstveno prikazuju umjetnički vrijedne filmove. U istim dvoranama održavaju se ciklusi filmova stranih zemalja u suradnji s njihovim ambasadama. Kina su opremljena najnovijom prikazivačkom DCP tehnikom no potrebno je uložiti u obnovu zgrada zbog dotrajalosti. Ljetno kino Tuškanac ponovno je otvoreno 2012. godine, međutim još nije u potpunosti dovršena obnova. Kino predstave izvode se i u prostorima centara za kulturu.

Hrvatski filmski savez ima veliki utjecaj na audiovizualnu djelatnost u Zagrebu. HFS se bavi filmskom produkcijom, filmskim nakladništvom te se brine za avangardni i neprofesijski filmski arhiv. Upravljanje kino dvoranom Tuškanac dodijeljeno je HFS-u, koji je nakon gašenja Kinoteke nastavio prikazivanje kinotečnog programa te posebno radi na edukacijskim i radioničkim programima za građanstvo.

Grad Zagreb iznimno je bogat filmskim festivalskim manifestacijama. Od 10 zagrebačkih filmskih festivala posebno ističemo Animafest – svjetski festival animiranog filma, jedini festival A kategorije u Hrvatskoj. Osnovan 1972. godine, Animafest se etablirao kao jedan od najvažnijih festivala animacije u svijetu s posebnim naglaskom na autore. Zagreb film festival – osnovan 2002. godine, domaćoj publici donosi najsvježije i najzanimljivije naslove debitantskog autorskog filma. Uz mnoštvo popratnih programa kojima potiče domaću produkciju ZFF stekao je i izvrsnu regionalnu reputaciju. ZagrebDox – međunarodni festival dokumentarnog filma, jedan je od najposjećenijih kulturnih događaja u Zagrebu te svake godine donosi najbolje od dokumentarnog filma. Od ostalih festivala ističemo Human rights festival i Festival tolerancije kao festivale koji se u prvome redu bave ljudskim pravima, 25 FPS međunarodno priznati festival eksperimentalnog filma te Fantastic film u Ljetnom kinu Tuškanac.

Razvojne prepreke audiovizualne djelatnosti u gradu Zagrebu su sljedeće: nezadovoljavajuća infrastruktura kino dvorana, nemogućnost višegodišnjeg financiranja programa od strane lokalne samouprave. Obzirom da je financiranje vezano uz godišnji proračun Grada Zagreba potrebno je donijeti dokument u kojem se određeni projekti navode kao projekti posebnog značaja čime bi se omogućilo dugogodišnje financiranje, a sukladno tome i dugogodišnje planiranje aktivnosti. Pravovremena izrada rasporeda kulturnih i kreativnih manifestacija preduvjet je razvoja turizma utemeljenog na kulturi i kreativnim industrijama.

Proizvodnja videoigara sve više se razvija u našem gradu te ima tendenciju rasta. U okviru audiovizualne djelatnosti trebalo bi uvesti i financiranje produkcije videoigara kao potpore kreativnoj industriji. Važno je poticati suradnju filma i djelatnosti razvoja video igara kako bi se ostvario sinergijski učinak te poboljšala kvaliteta i produktivnost proizvodnje.

2.3.10. Inovativne umjetničke i kulturne prakse

Unutar djelatnosti Inovativne umjetničke i kulturne prakse podržavaju se brojni programi udruga i umjetničkih organizacija, čiji su programi zbog svoje inovativnosti i prepoznatosti na međunarodnoj razini, od iznimnog značenja za razvoj kulture i prepoznatljivosti Zagreba. To su programi usmjereni istraživačkoj i inovativnoj umjetnosti, društveno angažirane kulturne aktivnosti, programi koji populariziraju kulturu i umjetnost približavajući je velikom broju građana (npr. programi u javnim prostorima), kao i oni koji u grad privlače turiste. Pored toga, radi se i o programima namijenjenim različitim marginaliziranim grupama (osobe s invaliditetom, LGTB osobe i

sl.) te koji su važni za izgradnju demokratičnijeg i pravednijeg društva. Godišnje Grad Zagreb podržava oko 300 takvih programa.

Aktivnosti koje se ovdje podržavaju uključuju cjelogodišnje kontinuirane programe kulturnih klubova, manifestacije, festivale, glazbeno-scenske aktivnosti, kazališne, likovne i interdisciplinarne aktivnosti te kreativne radionice i tečajeve. Posebna pažnja usmjerena je na inovativne programe koji su u skladu s kulturnim interesima mladih i koji ih ujedno potiču na kulturno djelovanje, kao i na programe koji potiču umrežavanje i suradnju na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, kao što je to nacionalna mreža nezavisne kulture Clubture.

Noseći programi ove djelatnosti su cjelogodišnji programi kulturnih i društvenih klubova i centara, koji su se, pored svojih kulturnih i umjetničkih aktivnosti, istaknuli i kao važna mjesta za razvoj ukupne nezavisne scene grada Zagreba, mjesta sudjelovanja mladih te prostori razvoja različitih subkultura. To su Kulturni i društveni centar MaMa, Klub Močvara, Autonomni kulturni centar Attack! te Klupski program Bookse. Kao podrška umjetničkog i kulturnog djelovanja studenata, važni su programi Studentskog centra.

Posebno se ističu i programi i projekti koji razvijaju suvremenu umjetnost kroz umjetničku inovaciju, istraživački rad te primjenu novih tehnologija. Pored potpora pojedinim umjetnicima za razvoj njihovih projekata, tu se ističu i festivali i druge aktivnosti koje provodi udruga KONTEJNER, a koje na inovativna način u odnos dovode suvremenu umjetnost, znanost i socio-kulturne teme te UrbanFestival udruge BLOK koji dovodi suvremene umjetničke prakse u javne prostore. Te programe, kao i one klupske, obilježava i izražena društvena angažiranost. U tom smislu posebno se ističu i programi međunarodno najaktivnijeg hrvatskog kustoskog kolektiva WHW/Što, kako i za koga koji se odvijaju u Galeriji Nova, zatim Queer Zagreb Sezona udruge Domino te Subversive festival.

Unutar ove djelatnosti podržavaju se i programi tzv. popularne kulture koje na kvalitetan i inovativan način pristupaju formama kao što su strip ili glazba. Uključeni su i programi koji promoviraju prava i koji se zalažu za uključivanje društveno marginaliziranih skupina, kao što su osobe s invaliditetom (npr. Festival jednakih mogućnosti ili programi umjetnosti i kulture gluhih udruge Dlan), rodne i spolne manjine (npr. programi Centra za ženske studije ili Zagreb Pride). Posljednjih godina sve je više programa koji su usmjereni promociji ekoloških tema i održivosti okoliša. Tu su i različite manifestacije koje obogaćuju kulturnu i turističku ponudu grada Zagreba, kao što je to na primjer međunarodni ulični festival Cest is d'best.

Za razvoj ove djelatnosti bitna je i ustanova Pogon – Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade, koji u prostorima kojima upravlja (dio bivše Tvornice Jedinstvo i mala dvorana u centru grada) ugošćuje brojne programe inovativnih umjetničkih i kulturnih praksi.

Prepreka razvoju inovativnih, umjetničkih i kulturnih praksi je nedovoljna uključenost u ukupni kulturni sustav. Ova je djelatnost suočena s manjkom sredstava za financiranje prijavljenih projekata. Daljnja prepreka odnosi se na nedovoljnu potporu i substandardni prostori nezavisne scene, kao i na to da još uvijek nije do kraja riješeno

pitanje centara za nezavisnu kulturu. Iako je Grad Zagreb suosnivač ustanove Pogon, čija je temeljna svrha podrška takvim programima, ona nije na adekvatan način uključena u sustav. Potrebno je riješiti pravna i formalna pitanja kako bi se ta ustanova uključila u sustav kao i ostale gradske institucije te provesti rekonstrukciju prostora bivše tvornice Jedinstvo. Osim toga, kao prepreka se postavlja i nedostatna valorizacija izvedenih programa.

2.3.11. Međunarodna kulturna suradnja

Aktivnosti međunarodne kulturne suradnje usmjerene su na razvoj odnosa s inozemnim gradovima, njihovim kulturnim organizacijama, umjetnicima i kreativcima. Teže poticanju mobilnosti umjetnika te potpori međunarodnim projektima organizacija u kulturi.

Kako bi se postigla međunarodna prepoznatljivost kulture Grada Zagreba, podržavaju se kazališni, plesni, glazbeni, filmski i književni programi, izložbe i drugi projekti kojima se potiče bilateralna i multilateralna suradnja sa brojnim umjetnicima, udrugama i kulturnim institucijama iz Europe i svijeta. Posebna se pažnja pridaje suradnji sa gradovima prijateljima te glavnim gradovima zemalja EU. Gradski ured nadležan za kulturu djeluje putem svojih predstavnika u europskim mrežama kulture Les Rencontres i Eurocities Culture Forum.

U 2014. godini realizirano je ukupno 175 međunarodnih programa od kojih se većina odnosila na gostovanja naših umjetnika u Europi i svijetu, a manji broj na programe gostovanja stranih umjetnika u Zagrebu. Od navedenih 175 međunarodnih projekata, samo 8% ili 14 projekata je bilo sufinancirano sredstvima iz EU fondova.

Sukladno rezultatima istraživanja za potrebe izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022., zaključujemo kako međunarodna suradnja ima odgovarajuću financijsku potporu nadležnog gradskog ureda, no unatoč tome interes i inicijativa organizacija u kulturi za sudjelovanje u međunarodnim programima je nedovoljan (52% organizacija u kulturi ne surađuju sa srodnim organizacijama inozemstvu).

Prepreke razvitku međunarodne suradnje su nedostatak višegodišnjeg planiranja i koprodukcijske suradnje, nedovoljno prostora za umjetničke rezidencije i nedovoljna međunarodna povezanost u svrhu zajedničkog razvoja projekata.

2.3.12. Kulturni turizam

Kulturna baština danas predstavlja temelj razvoja turizma u svijetu, pa tako i Ministarstvo turizma u Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske²¹ između ostalog, definira posebno relevantne proizvode kulturnog turizma za Hrvatsku koji uključuju: (I) gradski turizam, (II) turizam baštine, (III) turizam događanja, (IV) kreativni turizam te (V) vjerski turizam. Posebice se predviđa rast 'kreativnog turizma' koji omogućuje aktivnije uključivanje posjetitelja u lokalnu kulturu.

Zagreb je percipiran kao slikovita destinacija pogodna za kratki odmor, s dobrom ponudom kulturnih znamenitosti i gastronomije. Destinacija se posjećuje sve više zbog "kratkog odmora u gradu", "zabave", "novih iskustava i doživljaja", "kulture" i "zagrebačke okolice". Prema istraživanju Instituta za turizam, u studiji Turizam Zagreb 2012²² navodi se kako su primarni motiv posjeta poslovne obveze (47%), a slijede nova iskustva i doživljaji (26%), kratki odmor u gradu (24%), zabava (18%) i upoznavanje kulturnih znamenitosti Zagreba (18%). Gosti iskazuju vrlo visok stupanj zadovoljstva vrijednošću dobivenih kulturnih sadržaja i gastronomske ponude. Najčešće posjećuju najuži centar (Trg bana Jelačića, Gornji i Donji grad te Katedralu, a gotovo svaki drugi i tržnicu Dolac), dok pojedini muzej posjećuje od tek nekoliko postotaka do najviše 8% gostiju. Svaki peti gost po informacije odlazi u TIC, oko 5% koristi usluge organiziranog razgleda grada, a 1 do 2% vozi se turističkim autobusom i/ili koristi 'Zagreb CARD'. Svaki deveti gost hostela posjećuje glazbena događanja (ne uključujući koncerte klasične glazbe). Gotovo svaki deseti gost odlazi u kino i/ili na glazbena događanja (ne uključujući koncerte klasične glazbe).

Kulturna turistička ponuda uključuje organizirana razgledavanja kulturnih sadržaja uključivanjem u neke od turističkih tura: Program turističkih posjeta Zbirkama Grada Zagreba, Gornjogradske coprnice, Glazbena topografija Zagreba, Gornjogradska dvorišta, Tajne Griča-kazališna noćna tura, Tematska turistička tura Advent na drukčiji način te Zagreb Gourmet Walking Tour.

Unatoč bogatstvu resursa i dobro razvijenoj turističkoj infrastrukturi te turističkoj tradiciji, Zagreb ne iskorištava sve mogućnosti u razvoju kulturnog turizma. Zahtjeva se širenje kulturne ponude, povećanje inovativnosti u prezentaciji ponude te rad na brendiranju, suradnji i boljoj organizaciji svih dionika kulture i turizma u gradu Zagrebu, bolja informiranost posjetitelja, višejezičnost sadržaja, povećanje zabavnih sadržaja (posebice uličnih festivala) te povećanje ponude tradicionalnih suvenira. Predlaže se istraživanje i sustavni razvoj kulturnog turizma kao rezultat suradnje nadležnog Gradskog ureda i Turističke zajednice grada Zagreba.

²¹ Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske, dostupna na <http://www.mint.hr/UserDocImages/130426-Strategija-turizam-2020.pdf>

²² <http://www.zagreb-touristinfo.hr/documents/b2b/2012%20Tomas%20Zagreb.pdf>

3. Nova usmjerenja, nove ambicije

Vizija

Grad Zagreb je dinamičan, otvoren i inovativni europski grad kulture koji je dostupan, atraktivan i ugodan za svoje građane, turiste i buduće generacije. To je grad ugodnog, privlačnog i kreativnog života i radnog okruženja zbog inovativnih projekata u kulturi i umjetničkih inicijativa, dobro očuvane kulturne baštine, kao i sveprisutne brige za održivi razvoja.

Misija

Grad Zagreb usmjeren je na očuvanje i zaštitu kulturne baštine i kulturnih izričaja, razvoju kreativnih industrija i kulturnog turizma te poboljšanju kapaciteta kulturnih organizacija. Međunarodna prepoznatljivost je jedan od glavnih ciljeva razvojne strategije i kulturne politike Grada Zagreba.

Kulturne organizacije, umjetnici, Grad Zagreb i njegovi građani ulažu napore kako bi zajedno postigli rezultate u:

- stvaranju i provedbi inovativnih rješenja za istraživanje, razvoj, komunikaciju i promicanje umjetnosti i kreativnih proizvoda;
- transformaciji kulturnih organizacija u proaktivne i vizionarske subjekte;
- razvoju kulturnih i kreativnih projekata i inicijativa koji su utemeljeni na stvarnim mogućnostima i društvenim potrebama građana;
- pridonosenju razvoja gospodarstva kroz angažman mladih u ekonomiji znanja.

UČINAK PROVEDBE STRATEGIJE

Poboljšana kvaliteta života građana

Unaprijeđena međunarodna prepoznatljivost kulture
i kulturni turizam grada Zagreba

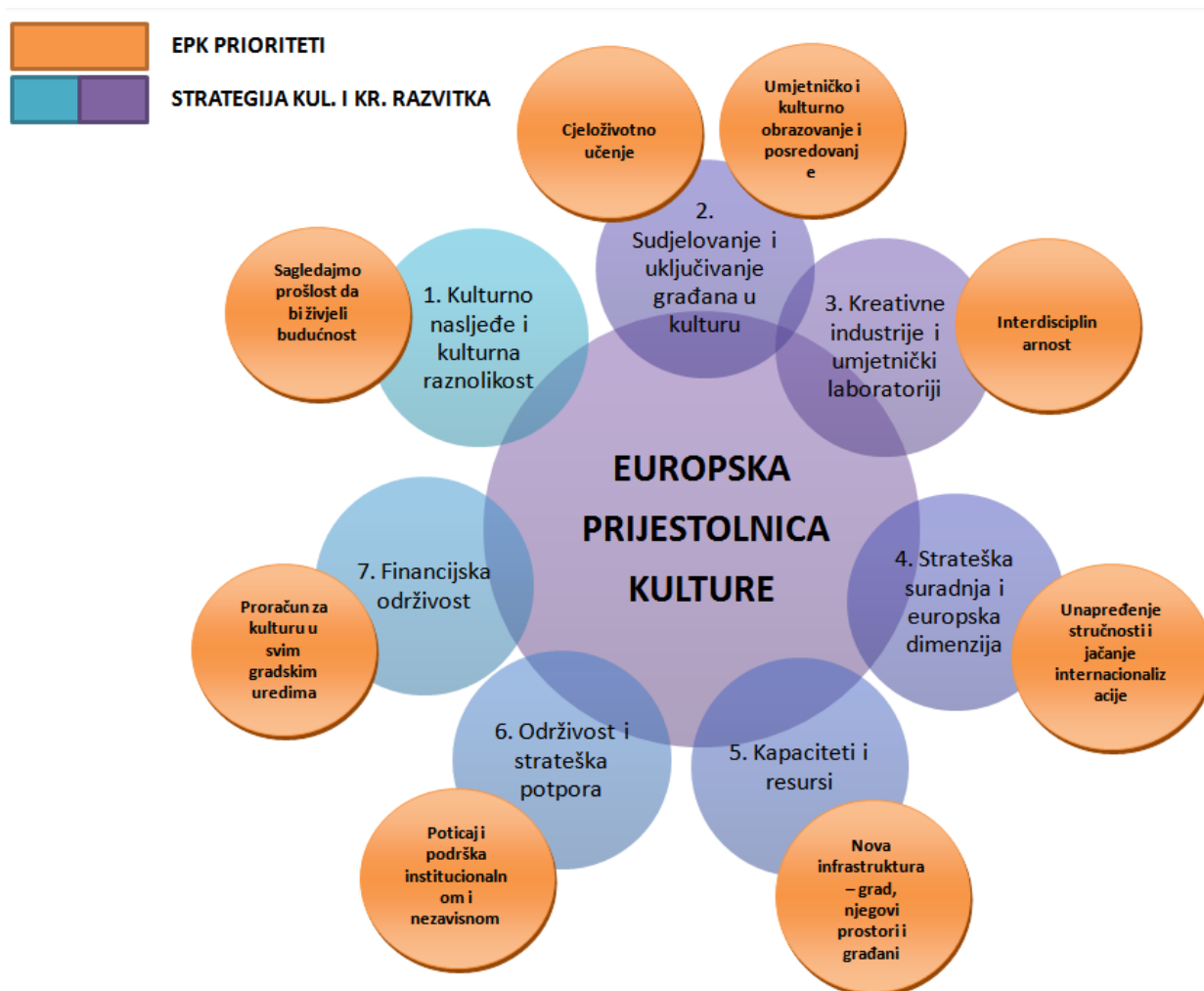
Inovativno kulturno poduzetništvo

Jačanje umjetničkog i kulturnog stvaralaštva

Rast prihoda i zapošljavanje u kulturnim i kreativnim
industrijama

Dostupnost i participacija građana svih skupina

3.1. Opći strateški ciljevi

Slika 12. Vizualni prikaz strateških ciljeva i njihova usklađenost s EPK prioritetima

Opći strateški ciljevi Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. godine su sljedeći:

- očuvati, zaštititi i promicati materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, poduprijeti razvoj i raznolikost kulturnog i umjetničkog stvaralaštva kao doprinos kvaliteti života građana te prepoznatljivosti kulture grada Zagreba,
- povećati interes, znatiželju, sudjelovanje i uključivanje građana u kulturne aktivnosti,

- poduprijeti i prepoznati važnost kreativnih industrija kao pokretača gospodarskog rasta,
- unaprijediti međusektorsku suradnju i suradnju gradskih javnih, privatnih i civilnih kulturnih organizacija na području Grada Zagreba i pružiti poticaj europskoj dimenziji kulturne suradnje,
- osigurati izvrsnost upravljanja kulturom Grada Zagreba jačanjem kapaciteta i upravljačkih sposobnosti nadležnog gradskog ureda;
- ojačati i unaprijediti kapacitete organizacija u području umjetnosti i kulture;
- omogućiti financijsku održivost perspektivnih projekata, programa i poduzetničkih pothvata kulturnih i kreativnih industrija.

3.2. Strateški program – Europska prijestolnica kulture²³

Zagreb 2020 - Europska prijestolnica kulture program je od strateškog značaja za kulturni i kreativni razvitak grada Zagreba. Grad Zagreb, kao najmlađa europska metropola ponosi se intimnim kulturnim ozračjem kojeg je uspio zadržati unatoč razvijenim karakteristikama velegrada. Njeguje snažne veze s kulturnim središtima trećih zemalja, a za područje kulture izdvaja apsolutno najveći proračun u Republici Hrvatskoj. No unatoč iznimno velikom uloženom trudu u kulturni razvitak, ova kulturna metropola nije pošteđena izazova koje donose negativne demografske promjene, i gospodarske poteškoće. Nagle promjene rezultirale su problemima kao što je nedovoljna uključenost građana u procese odlučivanja i planiranja u kulturnoj sferi, nedovoljno otvoren pristup građanima u procese kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, nedovoljna iskorištenost postojeće infrastrukture, slaba povezanost umjetnosti, kulture i privatnog sektora te neodgovarajuća raspršenost kulturnih događanja na području grada. Kao najprestižnija i najcjenjenija kulturna inicijativa u Europi, naslov Europske prijestolnice kulture jedinstvena je prilika za pozitivnu preobrazbu grada koja donosi znatne društvene i gospodarske koristi. Grad Zagreb kandidaturom iskazuje viziju grada koja će dugoročno osnažiti kulturu u pokretački proces regeneracije i općeg prosperiteta grada i svih njegovih građana, promijeniti sliku grada i repositionirati Zagreb na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini kao kulturnu prijestolnicu sa snažno izraženim europskim vrijednostima.

Ciljevi zagrebačke kandidature su u skladu s ciljevima inicijative Europska prijestolnica kulture prema "Odluci br. 445/2014/EU Europskog parlamenta i vijeća od 16. travnja 2014. o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033.", koji uključuju "očuvanje i promicanje raznolikosti kultura u Europi i naglašavanje njihovih zajedničkih značajki" kako bi se pridonijelo zbližavanju europskih

²³ Tekst izradio Kreativni tim EPK

naroda i njihovom boljem međusobnom razumijevanju, "povećanje osjećaja građana da pripadaju zajedničkom kulturnom prostoru te poticanje kulturnog doprinosa dugoročnom razvoju gradova u skladu s njihovim strategijama i prioritetima." Posebni ciljevi su "poboljšanje opsega, raznolikosti i europske dimenzije kulturne ponude u gradovima, širenje pristupa i sudjelovanja u kulturi, jačanje kapaciteta kulturnog sektora i njegovih veza s drugim sektorima, povećanje međunarodnog profila gradova pomoću kulture."

Zagreb 2020 program je urbanog i društvenog razvoja postavljen s ciljem poboljšanja kvalitete života građana koji će nedvojbeno povećati međunarodnu vidljivost kulture grada, ojačati inovativne oblike kulturne i umjetničke proizvodnje, povećati priljev prihoda, stimulirati zapošljavanje u kulturnim i kreativnim industrijama i potaknuti snažnu razmjenu na europskoj razini.

Prijava Grada Zagreba za Europsku prijestolnicu kulture istovremeno je alatka i **primarni cilj** gradske kulturne politike. Ukoliko Zagreb izbori titulu Europska prijestolnice kulture, postat će zamašnjak za razvoj kulturnog i gospodarskog razvoja, čineći Zagreb jednim od najinovativnijih i najinkluzivnijih gradova, gradom koji kroz razvoj umjetnosti i kulture stvara novu sliku modernog, pametnog i kreativnog grada 21. stoljeća. Participativna metodologija u razvoju programa Zagreb 2020 u srži je nove "**Kulture odnosa**", integrirana u program EPK i Strategiju kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015.-2022.

Jedan od ciljeva Programa je „**Kultura za sve i sa svima - inovacija kroz sudjelovanje**“, a obuhvaća sljedeća razvojna usmjerenja: povećanje društvenog angažmana i odgovornosti kulturnih i umjetničkih institucija, organizacija i pojedinaca uz aktivno sudjelovanje građana; otvaranje i povezivanje kulture s drugim oblicima društvenog djelovanja kroz razvoj inovativnih institucionalnih oblika i osiguravanje adekvatne infrastrukture; uključivanje građana u stvaranje vizije Grada i procese odlučivanja; izgradnju kompetencija za kritičko promišljanje i planiranje djelovanja u kulturi te aktivno sudjelovanje različitih sudionika u suradničkim procesima.

Nadalje, cilj kandidature „**Inkluzija i kohezija**“ temelji se na činjenici kako umjetnost i kultura moraju biti inkluzivne i bez granica, temeljene na solidarnosti i uvažavanju različitosti interesa i potreba, posebitosti i sklonosti: potrebno je ukloniti fizičke, mentalne, društvene, kulturne, etničke, spolne i ekonomske prepreke.

Specifični cilj „**Nova infrastruktura – grad, njegovi prostori i njegovi građani**“ obuhvaća pronalaženje novih mogućnosti za rješavanje nedostataka postojeće infrastrukture kao i razvoj infrastrukture koja nedostaje; razvoj kulture u kvartovima; prenamjenu napuštenih prostora ili industrijske baštine; razvoj inovativnih sustava upravljanja u kulturi kroz uključivanje civilnog društva i zainteresirane javnosti; civilno-javno partnerstvo; prepoznavanje građana kao kulturnog resursa grada; aktivno promišljanje i povrat javnog prostora građanima.

U cilju „**Interdisciplinarnost – umjetnost i znanost – kreativni laboratoriji i industrije**“, odražava kompleksnost naših međusobno povezanih aktivnosti i nužnosti

generiranja suradnji među različitim poljima djelovanja, povezujući tradicionalne medije izražavanja sa suvremenim i budućim tehnologijama. Provedbom ovog cilja nastoji se poticati inovaciju kroz netradicionalna uvezivanja umjetnika i znanstvenika, dati podršku vitalnim umjetničkim i istraživačkim zajednicama s ciljem stvaranja jedinstvenih načina upotrebe tehnologije, unaprijediti kreativnost i inovativnost u društvu, tehnologiji, znanosti i obrazovanju, te poduprijeti istraživačka središta koja imaju potencijal stvoriti inovativna i prototipska rješenja, razviti nove proizvode i nove ekonomske, socijalne i poslovne modele.

Ciljevi **„Umjetničko i kulturno obrazovanje i posredovanje“**, te **„Cjeloživotno učenje“** povezuju različite aspekte učenja te integraciju umjetnosti i kulture s ciljem povećanja mogućnosti. Preporuke za postizanje cilja uključuju sljedeća usmjerenja: razvoj novih alatki za umjetničku i kulturnu edukaciju; razvoj platformi za ravnopravni prijenos znanja među umjetnicima i građanima iz različitih društvenih skupina; razvoj platformi i alatki za kreativno cjeloživotno učenje, jačanje ljudskog potencijala i stvaranje novih radnih mogućnosti te podrška u razvoju i edukaciji zaposlenih u gradskim kulturnim ustanovama.

Programski cilj **„Unapređenje profesionalizacije i jačanje internacionalizacije, mreža i suradnji“** uključuje razvoj vještina upravljanja i umrežavanja radi stvaranja novih lokalnih i međunarodnih prilika za rad u kulturi i umjetnosti; podizanje kvalitete i poboljšanje komunikacije; veću lokalnu i međunarodnu vidljivost; ohrabrivanje lokalnih i međunarodnih suradnji; osnaživanje kulturnih suradnji, međunarodnih koprodukcija te razmjene na svim nivoima (lokalnom, nacionalnom, regionalnom, europskom) i među različitim sektorima (javni, civilni, privatni).

U cilju Programa **„Sagledajmo prošlost kako bi živjeli budućnost“** nastoji se potaknuti razumijevanje kulturne baštine kako bismo omogućili prepoznavanje događanja iz naše prošlosti kroz nadogradnju vlastitog identiteta, povezivanje sa suvremenim tehnologijama te integraciju kulturne baštine i našeg suvremenog načina življenja.

Cilj **„Poticanje i podrška institucionalnom i nezavisnom“** planira se postići provedbom sljedećih smjernica: više jednakosti kroz veću diverzifikaciju oblika djelovanja; veća stabilnost i poticanje u javnom, civilnom i privatnom sektoru u kulturi; istraživanje i razvoj novih modela za sustave javne i privatne potpore; smanjenje procjepa u postojećem sustavu potpora između institucija i nezavisne produkcije; prepoznavanje važnosti nezavisne scene u kulturnim inovacijama te unapređenjem inovacija unutar postojećih institucija.

Posljednji, ali ne manje važan programski cilj revidira pojam podrške kulturi planirajući sredstva za programe kulture u svim gradskim upravnim tijelima. Kako je kultura integralni dio svih gradskih upravnih tijela, u nadolazećim će godinama Grad Zagreb planirati sredstva u svim gradskim upravnim tijelima s ciljem poticanja razvoja kulturnih i umjetničkih projekata.

3.3. OPĆI I POSEBNI STRATEŠKI CILJEVI

3.3.1. Opći strateški cilj 1.

Očuvati, zaštititi i promicati materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, poduprijeti razvoj i raznolikost kulturnog i umjetničkog stvaralaštva kao doprinos kvaliteti života građana te prepoznatljivosti kulture Grada Zagreba

Grad Zagreb je bogat kulturnom baštinom koja je odraz njegova identiteta, kao i kulturnom baštinom koja prikazuje i promovira kulturno-povijesni identitet ostalih dijelova Republike Hrvatske. Kulturna baština je skup vrijednosti, vjerovanja, ponašanja, simbola, kao što su tradicija, običaji, odijevanje i umjetnost ali i oblika naučenog ponašanja lokalne zajednice u različitim vremenskim razdobljima. Od iznimne je važnosti novim naraštajima omogućiti razumijevanje i korištenje kulturnoga nasljeđa te poduprijeti novo umjetničko i tradicijsko stvaralaštvo. Posebnu važnost potrebno je usmjeriti na unapređenje sustava upravljanja kulturnim nasljeđem koji bi se trebao temeljiti na rezultatima provedenih istraživanja i biti vođen načelima održivog razvoja. U kontekstu unapređenja kulturnog turizma grada Zagreba potrebno je poticati projekte koji imaju za cilj unapređenje imidža zagrebačke kulture te valorizaciju kulturnih dobara u svrhu društvenog, turističkog i ekonomskog razvoja te korištenje baštine za prezentaciju suvremenog kulturnog stvaralaštva.

Zagreb je dio europskoga kulturnog prostora koji potiče suradnju članica i poziva na kulturnu prezentaciju i interakciju građana europskog prostora. Organizacijama u kulturi preporučuje se uložiti dodatne napore u aktivnosti kulturne integracije, kako bi se doprinijelo prepoznatljivosti zagrebačke kulture u europskom kulturnom prostoru. Jednako tako, važna je potpora različitim izričajima, kulturama ostalih zemalja u Zagrebu te prezentacija kulturnih posebnosti zemalja Europske unije u Zagrebu. Namjera je osigurati pristupačnost i razumijevanje kulturnih raznolikosti kako bi se potaknulo stvaralaštvo, fleksibilno razmišljanje te poboljšala tolerancija građana prema različitostima svake vrste.

U Registru kulturnih dobara pri Ministarstvu kulture evidentirano je 594 zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara, 191 pokretno kulturno dobro te 6 nematerijalnih kulturnih dobara u Gradu Zagrebu. Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba obavlja poslove vezane za zaštitu kulturnih dobara i zaštitu prirode.

Tijekom procesa istraživanja za potrebe izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022., prepoznate su sljedeće razvojne prepreke u području kulturne baštine grada Zagreba:

- nezadovoljavajuće građevno stanje industrijske baštine;
- nedovoljno istražene mogućnosti primjene i razvoja sadržaja kulturne baštine u funkciji razvoja turizma te nedostatno razumijevanje potreba turista;
- nedostatna sustavna promocija važnosti i vrijednosti kulturnih dobara na lokalnoj razini;
- nedostatna potpora umjetničkom stvaralaštvu, promociji i distribuciji umjetničkih proizvoda;
- neadekvatna zaštita građe;
- nedovoljna međunarodna prepoznatljivost kulture grada Zagreba;
- nezadovoljavajuće razumijevanje značenja važnosti zaštite kulturne baštine od strane građana i posjetitelja.

Posebni ciljevi Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022.

- 1.1. Zaštititi i poticati održivo korištenje kulturnom baštinom.
- 1.2. Preurediti i prenamijeniti objekte kulturne i povijesne vrijednosti koji su u vlasništvu Grada Zagreba u prostore s kulturnom namjenom.
- 1.3. Poticati i odražavati nematerijalnu kulturnu baštinu
- 1.4. Poboljšati sustav zaštite i upravljanja kulturnim dobrima u svrhu razvoja turizma.
- 1.5. Poduprijeti inicijative i projekte koji revaloriziraju i interpretiraju kulturno nasljeđe.
- 1.6. Pružiti potporu inovativnom umjetničkom stvaralaštvu, promociji i distribuciji umjetničkih proizvoda.
- 1.7. Građanima osigurati pristup raznolikim kulturnim izričajima drugih kultura
- 1.8. Poticati i unapređivati razumijevanje značenja zaštite i promicanja raznolikosti kulturnih izričaja putem programa obrazovanja i podizanja svijesti usmjerenih na širu javnost.

Pokazatelji uspjeha: broj obnovljenih objekata, broj zaštićenih objekata, broj projekata valorizacije kulturnih dobara u svrhu društvenog i turističkog razvoja, broj projekata inozemnih umjetnika u gradu Zagrebu, broj projekata zagrebačkih umjetnika koji svoja djela prezentiraju u inozemstvu, broj turista koji svoj dolazak temelje na kulturnim aktivnostima, broj kulturnih turističkih paketa, broj obrazovnih programa koji imaju za cilj unapređenje razumijevanja i povećanje raznolikosti kulturnih izričaja i broj projekata koji imaju za cilj podizanje svijesti o važnosti kulture i umjetnosti.

Projekti sa značajnim doprinosom provedbi općeg strateškog cilja 1.

Unapređenje kulturne turističke ponude Gornjeg grada

Obnovljene palače, Hrvatska kuća glazbe i prostor prezentacije darovanih zbirki mjesta su namijenjena kulturi, upoznavanju hrvatske glazbene i likovne baštine, a ujedno i projekti koji će doprinijeti raznolikosti turističke ponude Gornjeg grada. Planovi razvoja za ovu namjenu uključuju sanaciju i obnovu palače Magdalenić-Drašković-Jelačić te palače Grlečić-Jelačić. Palača Magdalenić-Drašković-Jelačić svojom slojevitošću objedinjuje izgradnju nekoliko epoha, povezujući ih u skladnu cjelinu izrazite arhitektonske, urbanističke i povijesne vrijednosti. Nakon obnove, u palači će se smjestiti zbirke darovane Gradu Zagrebu i čuvaonica Muzeja grada Zagreba. Palača Grlečić-Jelačić je ugrađena stambena jednokrilna jednokatnica, a u današnjem je obliku nastala pregradnjama kuće Josipa de Fona, sagrađene nakon požara 1731. godine. Palača je naročitog povijesno-kulturnog značenja, visoke arhitektonske vrijednosti, a odlikuje se i cjelovitošću povijesnih detalja. Obnovljena palača stavit će se u funkciju Kuće glazbe.

Korist od obnove dviju palača je višestruka; obnovom zaštićenih kulturnih dobara doprinijeti će se revitalizaciji i očuvanju kulturne baštine Gornjeg grada, prezentaciji i razumijevanju likovne i glazbene umjetnosti te unapređenju turističke ponude grada Zagreba.

Strip, posebnost hrvatske baštine

Posljednjih desetljeća strip se afirmirao kao medij umjetničkog stvaralaštva, a zahvaljujući kolekcionarskoj aktivnosti među hrvatskim ljubiteljima stripova stvorene su velike kolekcije originalnih radova strip autora velikana ove likovne forme. Centar hrvatskoga stripa očuvat će, prije svega, nacionalnu stripovsku baštinu kao važan dio hrvatskoga kulturnog identiteta te skrbiti o prikladnom načinu prezentiranja tog likovnog i stvaralačkog blaga domaćoj i svjetskoj kulturnoj javnosti. Centar će promovirati i poticati suvremeno strip stvaralaštvo, biti mjesto okupljanja i susreta autora, teoretičara, kolekcionara i ljubitelja strip umjetnosti sa širom publikom. Centar će tijekom čitave godine priređivati dinamičan izložbeni program zanimljiv svim generacijama i profilima publike, uz aktivnosti kao što su tematska predavanja, projekcije filmova, promocije strip albuma, časopisa i knjiga, radionice i škole stripa te različiti multimedijalni, glazbeni i drugi programi koji imaju poveznicu sa strip kulturom.

Gredelj - regeneracija i reurbanizacija industrijske baštine

Tvornica Janko Gredelj bila je jedan od najvećih industrijskih pogona, a jedinstven industrijski objekt je na temelju konzervatorskih elaborata upisan u Registar kulturnih dobara Hrvatske. U „projekt Gredelj“ tijekom proteklih desetak godina bili su uključeni brojni stručnjaci, čiji nalazi upućuju na problem razvoja i širenja grada u smjeru juga te predlažu revitalizaciju i reurbanizaciju industrijskog kompleksa za potrebe društva i gospodarstva. Kako bi ispunio urbanističke, društvene i ekonomske zahtjeve razvitka grada, Grad Zagreb odlučio je u narednom razdoblju obnoviti stari industrijski objekt i prenamijeniti ga za potrebe Zagrebačkog kreativnog klastera sa odgovarajućom multifunkcionalnom dvoranom opremljenom za raznolike umjetničke sadržaje. Projekt obnove dviju hala bivše tvornice Janko Gredelj u Zagrebu dio je šireg projekta izgradnje i obnove javne poslovne infrastrukture „Stvaranje preduvjeta za održivu podršku razvoju konkurentnosti gospodarstva i za daljnji razvoj tehnološke infrastrukture u Sjeverozapadnoj Hrvatskoj„.

Zagrebačka dobra praksa

Zagrebački folklorni ansambl "Dr. Ivana Ivančana"

Od samog osnutka u svibnju 1945. godine ZFA (tada OKUD "Joža Vlahović") se posvetio istraživanju, prikupljanju i izvođenju umjetnički oblikovanog folkloru određenih sela ili područja te scenskom prikazivanju najljepših primjera bogate hrvatske glazbene i plesne tradicije. Kontinuitet i uspješnost ansambla od osnutka do danas nisu slučajni već su rezultat pravilnog pristupa u stvaranju umjetničkog profila ansambla, najvećeg hrvatskog folklornog stručnjaka, istraživača i etnokoreologa dr.sc. Ivana Ivančana i njegovih sljedbenika u ZFA.

Najveća je snaga ansambla u cjelovečernjim, dvosatnim koncertima u kojima do punog izražaja dolaze koncepcija, ljepota i vrijednost koreografija, pjesama, lijepo sviranje, tehnički nivo izvedbi, držanje na sceni, mladost ansambla; sve ono što izvedbu čini dojmljivom i umjetnički vrijednom. Visoka kvaliteta ansambla rezultirala je mnogim gostovanjima i nastupima na skoro svim značajnim festivalima i natjecanjima u svijetu pri čemu je važno istaknuti da je ZFA na svim natjecateljskim festivalima na kojima je sudjelovao, osvojio jedno ili više odličja plesovima, pjesmama i glazbom hrvatskog folkloru.

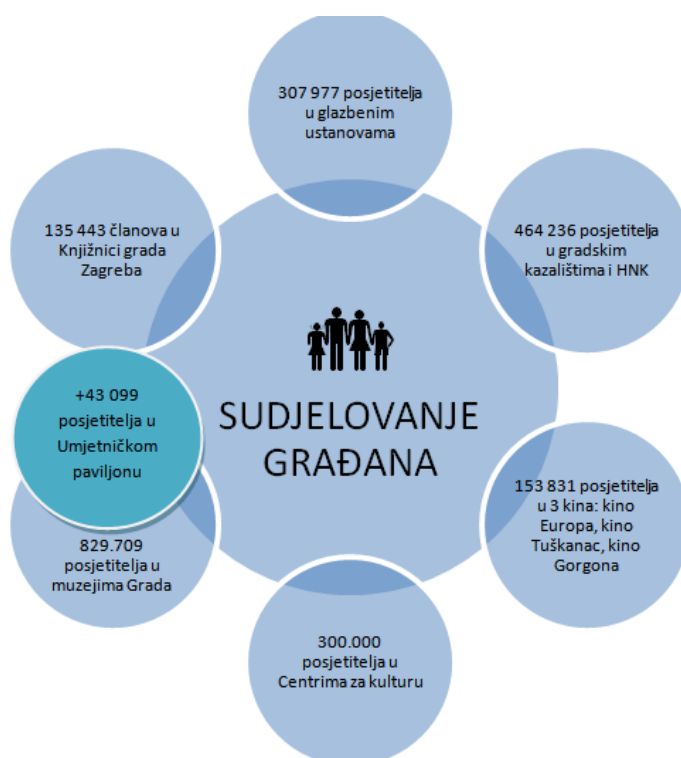
Mogućnost ZFA da u kontinuiranom nizu ponovi izvedbe na visokom kvalitativnom nivou odlika je vrhunskog ansambla koji svojim djelovanjem živo doprinosi očuvanju hrvatske kulturne baštine. Svoju kvalitetu i status najboljeg amaterskog folklornog ansambla ZFA potvrdio je na brojnim koncertnim gostovanjima u cijelom svijetu ponosno predstavljajući hrvatsku tradicijsku kulturu i folklornu baštinu u najpoznatijim svjetskim koncertnim dvoranama.

3.3.2. Opći strateški cilj 2.

Povećati interes, znatiželju, sudjelovanje i uključivanje građana u kulturne aktivnosti

Opća deklaracija o ljudskim pravima navodi kako svatko ima pravo slobodno sudjelovati u kulturnom životu svoje zajednice, uživati u umjetnosti, pridonositi znanstvenom razvoju i koristiti se njegovim prednostima. Kulturna participacija pridonosi društvenom napretku, toleranciji, poštovanju raznolikosti i povećanju kvalitete života, stoga je iznimno važno omogućiti pristupačnost kulturnih sadržaja svim građanima grada Zagreba. Društvenu inkluziju i koheziju posebno je važno poticati danas, u vrijeme gospodarske nestabilnosti, kako bi se osobama u nepovoljnom položaju i ostalim građanima omogućio osjećaj pripadnosti društvu i gradu te pružio poticaj za aktivnost i zadovoljstvo.

S više od 1800 kazališnih predstava, 270 festivala, 550 izložbe, 474 koncerata te ukupno više od 5000 događanja Zagreb je uistinu grad kulture svjetskih razmjera. Kulturna infrastruktura uključuje 26 muzeja, 46 galerija, 53 kinodvorane, 13 centara za kulturu, 42 knjižnice, 19 kazališta i 2 koncertne dvorane.

Slika 13. Prikaz sudjelovanja građana u kulturnim aktivnostima

Kako bi osobe s invaliditetom mogle sudjelovati u kulturnoj djelatnosti na ravnopravnoj osnovi, Grad Zagreb nastoji osigurati uvjete u kojima će osobe s invaliditetom moći predstavljati svoje kreativne, umjetničke i intelektualne sposobnosti. Budući da svako umjetničko područje nosi u sebi neograničeni prostor izražavanja, sudjelovanje osoba s invaliditetom u kulturnom životu šire društvene zajednice nužno je u afirmaciji sveukupna stvaralaštva i doprinosa kulturnim aktivnostima koje uključuju ravnopravan pristup u svim područjima u kojima i osobe s invaliditetom ostvaruju vlastita umjetnička prava. U području kulture i umjetnosti (muzeji, kazališne i koncertne dvorane, kinematografi, knjižnice, crkve i vjerski objekti), od ukupno snimljenih 213 objekata pristupačno je njih 104 (48, 83%).

Cilj je Grada Zagreba omogućiti osobama s invaliditetom bolju pristupačnost objekata na svim kulturnim područjima, točnije pristupačnost onim objektima u kojima to do sada nije ostvareno.

Na temelju provedene analize mišljenja publike zaključuje se da je kulturna ponuda grada Zagreba dostatna, no sadržaj, kvaliteta i teritorijalna raspoređenost nisu prilagođeni stvarnim potrebama građana. Najveći je broj ispitanika, čak 53%, zadovoljan trenutnom ponudom kulturnih događaja u gradu Zagrebu, dok je samo 1,80% vrlo nezadovoljno. Kada je u pitanju informiranost o kulturnim događanjima u gradu Zagrebu, 48,61% ispitanih smatra da je informirano, dok samo 2,55% smatra da je gotovo potpuno neinformirano. Kao pozitivni aspekti kulture u gradu Zagrebu ističu se velika ponuda, raznolikost festivala u gradu, angažiranje neovisne scene, povećani broj aktivnosti za mlade, te utjecaj kulture na kvalitetu života građana. Problemi su koncentracija kulturnih događanja na središte grada te nedostatak jasne strategije, vidljivosti i povezanosti kulture s gospodarskim mogućnostima grada (npr. koncerata i festivala s turističkom ponudom i sl.). Najistaknutijom granom kulture u gradu Zagrebu građani smatraju film, a slijede ga glazba, kazalište, festivali te izložbe i muzeji. Analiza mišljenja dionika u kulturi (udruge i ustanove) upozorava na razinu srednje uključenosti marginaliziranih skupina u kulturne aktivnosti grada Zagreba (48,04% udruga i ustanova uključuju marginalizirane skupine). Pri ocjenjivanju uključenosti zajednice u projekte koje provode udruge i ustanove u području umjetnosti i kulture rezultati su sljedeći: 2,95% dionika ocjenjuje uključenost građana lošom, 16,66% ocjenjuje ju zadovoljavajućom, 43,14% ocijenilo ju je dobrom, 25,49% vrlo dobrom i tek 11,76% dionika u kulturi ocijenilo je uključivanje građana učestalom i izvrsnom.

Opći problemi prepoznati tijekom analize trenutnoga stanja kulture grada Zagreba

- 1) Nedovoljan broj i nezadovoljavajuća teritorijalna raspodjela kulturnih događanja namijenjenih obiteljima, djeci i mladima.
- 2) Pravodobnost informiranja građana o rasporedu događanja nije zadovoljavajuća.
- 3) Nedovoljno kulturnih događanja koji potiču građane na aktivno sudjelovanje u kulturnim i umjetničkim aktivnostima.
- 4) Nedostatan broj kulturnih aktivnosti koji umjetnost i kulturu dovode do građana, ulična umjetnost i sl.
- 5) Nedovoljna znanja građana o kulturi i umjetnosti.
- 6) Nezadovoljavajuća promocija i praćenje kulturnih projekata i događaja.
- 7) Nezadovoljavajuća integracija kulturnih obrazovnih sadržaja u cjeloživotno obrazovanje građana grada Zagreba.
- 8) Kulturna infrastruktura nije potpuno prilagođena potrebama osoba s invaliditetom.
- 9) Nedovoljan broj umjetničkih/rehabilitacijskih radionica za osobe s mentalnim teškoćama.
- 10) Nedostatan broj inovativnih kulturnih sadržaja.

Posebni strateški ciljevi

- 2.1. Povećati dostupnost kulture i umjetnosti svim građanima grada Zagreba.
- 2.2. Osigurati raznovrsnost i podjednaku raspodjelu kulturnog i umjetničkog sadržaja za sve dobne skupine.
- 2.3. Unaprijediti aktivno sudjelovanje građana u kulturnim i kreativnim aktivnostima u gradu Zagrebu.
- 2.4. Poticati organizacije u kulturi na osmišljavanje i provedbu inovativnih sadržaja prilagođenih obiteljima, djeci i mladima.
- 2.5. Razvoj inovativnih modela uključivanja građana i razvoja publike u kulturi
- 2.7. Unaprijediti koordinaciju aktivnosti i izravno informiranje građana o događanjima u gradu Zagrebu.
- 2.8. Osigurati bolju integraciju kulturnih sadržaja u proces cjeloživotnog učenja.
- 2.9. Unaprijediti obrazovanje i prijenos znanja u području umjetnosti i kulture.
- 2.9. Poduprijeti inicijative, projekte i programe kojima je svrha interakcija kulture i socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina.
- 2.10. Uključivanje građana u razvoj kulturnih politika Grada.
- 2.11. Dostupnost kulturnih sadržaja korištenjem informacijskih i komunikacijskih tehnologija te digitalizacijom (e-kultura).

Pokazatelji provedbe: broj posjetitelja, unaprijeđeno zadovoljstvo građana kulturnom ponudom u gradu Zagrebu (na 85% do 2022. godine), unaprijeđen pristup kulturnim sadržajima za osobe s invaliditetom (na 80% do 2022. godine), poboljšana informiranost građana o kulturnim događanjima (na 70% do 2022. godine), broj ponovljenih predstava, broj inovativnih sadržaja prilagođenih obiteljima, djeci i mladima, broj projekata u području kulture i umjetnosti koji kulturu „dovode do građana“, broj obrazovnih programa u području umjetnosti i kulture, broj projekata koji uključuju socijalno osjetljive i marginalizirane skupine, broj umjetničkih/rehabilitacijskih radionica za osobe s mentalnim teškoćama, broj umjetničkih instalacija na javnim mjestima, broj posjetitelja iz šire regije i inozemstva.

Projekt sa značajnim doprinosom provedbi općeg strateškog cilja 2. Obiteljski prijatelj

Razne studije dokazuju kako obiteljski prilagođeni sadržaji čine dobrobit obiteljima djelujući kao potpora boljem povezivanju članova obitelji nudeći prilagođene sadržaje obrazovanja, zabave i relaksacije. Cilj ovog programa je zagrebačkim obiteljima i posjetiteljima omogućiti kvalitetnije provođenje slobodnog vremena uz sudjelovanje u kulturnim aktivnostima i visoko kvalitetnim sadržajima. Kulturne i umjetničke sadržaje realizirat će ustanove i organizacije u kulturi čiji program je odobren od strane posebnog evaluacijskog odbora prema unaprijed definiranim kriterijima. Svaka od ustanova i organizacija kojima bude omogućeno korištenje znaka/marke „OBITELJSKI PRIJATELJ „ nudit će sadržaje prilagođene osobama svih životnih dobi, a dodatnim ulaganjem u nacionalnu i međunarodnu prepoznatljivost marke doprinijet će unapređenju kulturnog turizma u Gradu Zagrebu.

Inkluzivne filmske i kazališne projekcije

Provedbom inkluzivnih filmskih i kazališnih projekcija, osobama s oštećenjem vida i osobama s oštećenjem sluha omogućit će se slobodno sudjelovanje u kulturnom životu lokalne zajednice. Projekt nabave opreme i prilagodbe dvorana provodit će nadležni gradski ured u suradnji s udrugama koje se bave ovom djelatnošću. Postojeća tehnologija omogućit će posebni, uvećani prikaz titlova sukladno posjetiteljevim preferencijama, dok će audio opis omogućiti slabovidnim osobama razumijevanje vizualnih elemenata filma putem bežičnih slušalica.

Knjigom do krova

U okviru svojih nadležnosti Grad Zagreb skrbi o beskućnicima kao socijalno isključenoj skupini, stoga planovi razvoja uključuju smjernice i potporu projektima koji imaju za cilj društvenu uključivost marginaliziranih skupina. „Knjigom do krova“²⁴ projekt je Knjižnica grada Zagreba kojim se nastoji omogućiti jednake mogućnosti u pristupu informacijama, znanjima i kulturnim dobrima, stjecanju novih znanja te daljnjoj borbi protiv socijalne isključenosti beskućnika. Znanja i vještine stečena sudjelovanjem na radionicama osnažiti će beskućnike za aktivno uključenje u društvena i kulturna zbivanja i tržište rada, dok će sveukupna provedba projekta promijeniti stereotipe o knjižnicama kao mjestima gdje se samo posuđuju knjige te ih predstaviti kao ustanove koje prevladavaju predrasude i ruše socijalne barijere, uključujući i one koji su na margini društva. Projekt „Knjigom do krova“ provodit će se kontinuirano tijekom narednih 10 godina, uz potporu Grada Zagreba.

²⁴ Informacije o projektu nalaze se na sljedećoj poveznici: <http://beskucnik.kgz.hr/>

Glazba u mom kvartu

Kulturološku senzibilizaciju i izražavanje Europska komisija uvrstila je u ključne kompetencije za cjeloživotno učenje smatrajući da obrazovanje u području kulture i umjetnosti može pridonijeti uspješnom životu u društvu znanja. „Glazba u mom kvartu“ je obrazovni projekt kojeg provodi Hrvatska glazbena mladež, s ciljem povećanja interesa djece za sudjelovanje u kulturnim aktivnostima. Edukativni, interaktivni sati glazbene kulture provode se u dvoranama Centara za kulturu u ukupnom trajanju od 13 sati, a besplatni su za učenike škola koje gravitiraju određenom Centru za kulturu. Učenici dolaze u pratnji učitelja te se tako podupire institucionalno i razvija izvan institucionalno obrazovanje. Zaključno sa prosincem 2014. godine, u Gradu Zagrebu projektom Glazba u mom kvartu ostvarena je suradnja sa svim redovnim osnovnim školama, školama i ustanovama s posebnim uvjetima obrazovanja te umjetničkim osnovnim školama. Rezultati projekta uključuju unaprijeđene kompetencije razumijevanja glazbenog izričaja uz sudjelovanje učenika (10 846) na 84 koncerata u gradu Zagrebu. Tijekom 2015. godine, s provedbom započinju i projekti „Kino u mom kvartu“ i „Kazalište u mom kvartu“.

3.3.3. Opći strateški cilj 3.

Poduprijeti i prepoznati važnost kreativnih industrija kao pokretača gospodarskog rasta

Grad Zagreb središte je kreativnosti i kulture ali i pokretač gospodarskog razvoja Republike Hrvatske. Unatoč relativno visokom indeksu razvijenosti, grad Zagreb nije pošteđen gospodarske krize, visoke stope nezaposlenosti i povećanog rizika od siromaštva. Kultura i umjetnost važan su pokretač pozitivnih društvenih promjena pa je stoga na trenutačne izazove moguće odgovoriti stvaranjem ugodnog, kreativnog i poticajnog okruženja vođenog načelima održivosti, jednakosti i tolerancije. Provedbom ovog cilja nastoji se odgovoriti na izazove s kojima su građani i lokalna politika svakodnevno suočeni te omogućiti razvoj utemeljen na ekonomiji znanja.

Kreativne su industrije prepoznate kao industrije čije je porijeklo utemeljeno na individualnoj kreativnosti, vještinama i talentu, a imaju potencijal za stvaranje profita i otvaranje novih radnih mjesta stvaranjem i uporabom intelektualnoga vlasništva (Creative Industries Mapping Document, 2001.). Iako kulturne i kreativne industrije ne jamče brze ekonomske rezultate, nedvojbeno su postale jedna od prioritetnih razvojnih djelatnosti s tendencijom doprinosa pametnom i inkluzivnom rastu²⁵. Europska komisija potiče stvaranje vitalnih umjetničkih i istraživačkih zajednica koje zajednički rade na jedinstvenoj upotrebi postojećih i novih tehnologija. Mnoge novije studije govore u prilog povezivanju umjetnosti, istraživanja i inovacija, kako bi se stvorilo poticajno, plodonosno okruženje. Umjetničko izražavanje području istraživanja, znanosti i tehnologija potiču inovaciju, omogućuju dodatne stvaranje dodatnih vrijednosti i vještina kao što su senzibilnost, transdisciplinarnu povezanost i slobodu dizajnerskog izričaja te potiču potrebu za razumijevanje okruženja.

Problematika područja kreativnih industrija u gradu Zagrebu uglavnom se odnosi na nepostojanje sustavne potpore kreativnim industrijama, i nezadovoljavajućeg uključivanja kreativnih industrija u javne politike. Kulturni identitet Zagreba ne oblikuje se sustavno, nego se veže uz različite oblike kulturnih tradicija, baštine, etno sadržaje; kultura se tretira na prilično statičan i anakron način. Svaki se spomen pojma „industrija“ u kontekstu kulture odbacuje, a iako je Zagreb centar kulturnih / kreativnih industrija Hrvatske, kulturni sektor Zagreba slabo prepoznaje vlastite potencijale i snagu.²⁶ U suradnji s gradskim uredom nadležnim za gospodarstvo, potrebno je poticati i poduprijeti razvoj kreativnih industrija, uzevši u obzir i potporu malom i srednjem poduzetništvu koji svoj uspjeh temelje na kreativnome stvaralaštvu.

²⁵ Ciljevi dugogodišnje strategije rasta Europa 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/index_hr.htm

²⁶ Jelinčić, Daniela Angelina, Žuvela, (2013) Što nas čini različitima? Kreativni Zagreb na putu k kreativnoj Europi; Zagreb: Institut za međunarodne odnose.

Kao prvi korak sustavnog razvoja kreativnih industrija, Grad Zagreb je u 2012. godini naručio izradu Studije potencijala razvoja grada kroz kulturne / kreativne industrije²⁷ i Akcijski plan poticanja razvoja kulturnih / kreativnih industrija u gradu Zagrebu. Nadalje, inicijativu razvoja kreativnih industrija kao pokretača gospodarskog rasta pokrenuli su Hrvatski klaster kreativnih i kulturnih industrija i Hrvatska udruga poslodavaca provedbom zajedničkoga projekta „KREATIVNA HRVATSKA – kreativna i kulturna industrija kao pokretač razvoja“.

Posebni strateški ciljevi

- 3.1. Osigurati uvođenje koncepta kreativnih industrija u javne politike.
- 3.2. Provesti istraživanje kreativnih/kulturnih industrija (mapiranje) s pokazateljima njihova doprinosa ekonomskom razvoju.
- 3.3. Omogućiti zaposlenicima nadležnoga gradskog ureda sticanje posebnih znanja i vještina za potrebe razvoja kreativnih industrija.
- 3.4. Unaprijediti svijest građana i ostalih dionika o važnosti kreativnih industrija za društveni i ekonomski razvoj te ih informirati o mogućnosti povećanja zapošljivosti građana kroz razvoj kreativnih industrija.
- 3.5. Osigurati pristupačnu, potpurnu infrastrukturu te stručnu pomoć u razvoju kreativnih organizacija.
- 3.5. Poticati inovacije i poduzetništvo u području umjetnosti i kulture kako bi se pridonijelo zapošljavanju i održivom razvoju kulture Grada Zagreba.
- 3.6. Istražiti strateške mogućnosti za održivo, sustavno povezivanje kreativnih industrija i kulturnog turizma.
- 3.7. Pružiti mogućnost neformalnog obrazovanja i usavršavanja u području kreativnog stvaralaštva.
- 3.8. Poticati projekte i programe koji podupiru kandidaturu Grada za dobivanje trajnog naslova UNESCO-ove mreže kreativnih gradova – grad Filma.

Pokazatelji provedbe

Broj provedenih istraživanja stanja kreativnih industrija i potencijala kreativnih industrija, broj publikacija o kreativnim industrijama u gradu Zagrebu, broj novih potpornih mehanizama razvoju kreativnih industrija, broj programa usavršavanja zaposlenika nadležnog gradskog ureda za kulturu, broj provedenih projekata koji imaju za cilj podizanje svijesti građana o važnosti razvoja kreativnih industrija, broj infrastrukturnih projekata koji omogućuju razvoj kreativnih industrija, broj provedenih projekata koji imaju za cilj unapređenje poduzetništva, broj provedenih inovativnih projekata u području kulture i umjetnosti, provedeno istraživanje i izrađen plan povezivanja kreativnih industrija i kulturnog turizma, broj provedenih programa

²⁷ Jelinčić, Daniela Angelina i Žuvela, Ana (2010) Zagreb kao kulturni proizvod: Studija potencijala razvoja grada kroz kulturne/kreativne industrije. Zagreb: Institut za međunarodne odnose.

neformalnog obrazovanja u području kreativnog stvaralaštva, broj projekata koji imaju za cilj razvoj filmske industrije i/ili razvoj i distribuciju audiovizualnih djela.

Projekti sa značajnim doprinosom provedbi općem strateškom cilju 3.

Razvoj kreativnih industrija uspostavom Inkubatora i Kreativnog klastera

Inkubator kreativnih industrija mjesto je gdje se stvaraju inovativni, kreativni proizvodi te se uz pomoć organiziranog sustava potpore oni plasiraju na domaće i inozemno tržište. Potpora kreativnim organizacijama uključuje niz pogodnosti kao što su povoljno korištenje prostora za rad, informiranje i pomoć u procesu istraživanja i pripreme projekata, mentorstvo, korištenje zajedničke suradničke mreže, te stručne i poduzetničke kompetencije za potrebe razvoja, rasta i distribucije kreativnih proizvoda. Inkubator kreativnih industrija, kao centar poduzetništva u kulturi stvara uvjete za razvoj inovacija i omogućuje kreativnim pojedincima da ideje pretvore u djela. Zgrada Inkubatora smjestit će se u obnovljenom industrijskom objektu, a pri odabiru lokacije potrebno je istražiti karakteristike lokacije i potrebe lokalne zajednice.

Kreativni klaster je geografska koncentracija poduzeća koja interakcijom, suradnjom i sinergijom razvijaju kreativne proizvode, a prezentacijom stvaraju ugodno i dinamično okruženje privlačno turistima, investitorima i građanima. Potencijal Grada Zagreba za osnivanje kreativnog klastera ogleda se u činjenici da je grad Zagreb hrvatsko središte kulturnih/kreativnih industrija. Djelovanje Kreativnog klastera u Gradu Zagrebu uvelike će utjecati na urbani i društveni razvoj, obrazovanje, gospodarstvo, turizam i međunarodnu prepoznatljivost Zagreba, te kao takav postati primjer dobre prakse susjednim gradovima i državama.

Svjetski centar za animirani film

Zagrebačka škola crtanog filma i Svjetski festival animiranog filma Animafest Zagreb, kao i niz visoko vrijednih filmskih manifestacija doprinose izgradnji identiteta grada Zagreba i prepoznatljivosti zagrebačke filmske industrije u međunarodnom okruženju. Kao dodatnu potporu razvoju kreativnih industrija u gradu Zagrebu tijekom narednog razvojnog perioda, Grad Zagreb u suradnji s obrazovnim i znanstvenim ustanovama, ustanovama u kulturi, udrugama i građanima omogućiti će djelovanje nove institucije pod nazivom Svjetski centar za animirani film. Osim društvene, ekonomska i financijska slika ove ustanove bit će poboljšana posjetima brojnih gostiju, kako iz Hrvatske tako i iz inozemstva. Centar će se usredotočiti na provedbu edukativnih, proizvodnih i distribucijskih aktivnosti, uz posebno posvećivanje pažnje društvenoj interakciji i razmjeni ideja. Svjetski centar za animirani film postat će mjestom istraživanja, razvoja i povezivanja, koji nastavlja i unaprjeđuje kreativno stvaralaštvo i čuva tradicijsko nasljeđe animiranog filma u Gradu Zagrebu.

Kultura poduzetništva

Moderno poslovanje i tehnološki napredak omogućuje građanima i posjetiteljima da brže i jednostavnije dođu do informacija o kulturnim, umjetničkim i drugim aktivnostima, te ujedno očekuju bogat sadržaj i učinkovitu komunikaciju s potencijalnim ponuđačem usluge ili proizvoda. Kako bi svojim programom ustanove i organizacije u umjetnosti i kulturi ostale konkurentne i dostupne, nužno je napustiti pasivan, rutinski, zastarjeli način poslovanja i primijeniti fleksibilan način razmišljanja, uvažavajući trendove i trenutne potrebe građana i inozemnih posjetitelja.

Projekt „Kultura poduzetništva“ provoditi će se tijekom 2016. i 2017. godine s ciljem stvaranja preduvjeta za poduzetničke aktivnosti javnih gradskih ustanova te ostalih organizacija koje djeluju u području kulture. Rezultati projekta doprinijet će povećanoj kvaliteti i raznovrsnosti kulturnih sadržaja, učestalijoj participaciji građana u kulturnim aktivnostima grada, povećanju prihoda iz kulturnih i umjetničkih djelatnosti u Gradu Zagrebu te unapređenju ljudskih potencijala u kulturnom i kreativnom sektoru. Projektne aktivnosti uključuju istraživanje sadašnjih asocijacija, percepcija i mogućnosti razvoja poduzetništva u kulturi, podizanje svijesti, mobilnost i obrazovanje djelatnika ključnih gradskih organizacija, organizaciju sajma kreativnih proizvoda te uspostavu sustava motivacije djelatnika gradskih ustanova. Obrazovanje djelatnika ustanova i ostalih organizacija u kulturi provodit tijekom godina, a kompetencije stečene pohađanjem edukacije uključuju: razvoj inovativnih kulturnih projekata, e-poduzetništvo, sposobnost iskorištavanja pruženih prilika, te sposobnost planiranja i vođenja projekata radi ostvarivanja ciljeva.

Zagrebačka dobra praksa

Kuća filma

Kuća filma zajednički je kulturni projekt Zagreb filma i Grada Zagreba, utemeljen na potrebi suradnje institucija, ustanova, festivala i udruga, čija djelatnost uključuje filmsku predprodukciju, produkciju, postprodukciju te kulturnu politiku vezanu uz filmsko stvaralaštvo. „Kuća filma“ okuplja sve filmske strukovne udruge te objedinjuje najvažnije subjekte u proizvodnji i promociji dokumentarnih, animiranih i igranih filmova, brojna društva, filmske festivale i ostale organizacije koje se bave filmskom djelatnošću. U „Kući hrvatskog filma“ djeluju sljedeće organizacije: Hrvatski audiovizualni centar, Akademija likovnih umjetnosti (odsjek za Animaciju) (ADU proizvodi sve diplomske filmove u suprodukciji s Ustanovom Zagreb film), Animafest, ZagrebDox (producentska kuća Faktum proizvodi sve dokumentarne filmove u suprodukciji s Ustanovom Zagreb film), Motovun film festival, Društvo hrvatskih filmskih redatelja, Hrvatska udruga filmskih producenata, Društvo hrvatskih filmskih kritičara i drugi iznimno važni nositelji audiovizualne djelatnosti u gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj. Suradnja stanara „Kuća filma“ osigurava pristup najnovijim idejama, informacijama, tehnologiji, jača motivaciju zaposlenih i potiče brže provođenje aktivnosti, što indirektno smanjuje troškove poslovanja te povećava proizvodnost.

3.3.5. Opći strateški cilj 4.

Unaprijediti međusektorsku suradnju i suradnju gradskih javnih , privatnih i civilnih kulturnih organizacija na području Grada Zagreba i pružiti poticaj europskoj dimenziji kulturne suradnje

Uspostava novih poznanstava i partnerstva sa svrhom razmjene iskustva, znanja, proizvoda, razvoja projekata ili pak mobilnosti ključni je alat jačanja kapaciteta dionika u kulturi te kulturnog i društvenog razvoja Grada Zagreba. Nužno je stvarati nove suradničke mreže na lokalnoj, nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini kako bi se unaprijedila kvaliteta kulturnih proizvoda i usluga. Međunarodna će suradnja pridonijeti međukulturalnom razumijevanju, jačanju kapaciteta dionika u kulturi te povećanom broju zajedničkih međunarodnih projekata i unapređenju prepoznatljivosti Zagreba kao europskoga grada kulture. Zajednički europski kulturni prostor otvoren je za kulturnu interakciju zemljama članicama, kao i za međunarodne razvojne projekte s ostalim zemljama svijeta.

Iznimno je važno uspostaviti suradnju obrazovnih ustanova s poslodavcima kako bi se kompetencije studenata uskladile s potrebama tržišta rada. Jednako tako, u procesu obrazovanja važno je učenicima i studentima omogućiti programe mobilnosti te ih potaknuti na proaktivno sudjelovanje kako bi unaprijedili stručne i transverzalne kompetencije. U kontekstu međunarodne suradnje i informiranja europskog i svjetskog kulturnog prostora važno je poticati i omogućiti višejezičnost sadržaja.

Opće je poznato da kreativno stvaralaštvo daje dodanu vrijednost *brandu* te može pridonijeti konkurentnosti bilo kojeg poduzeća. Uzevši u obzir visoku koncentraciju iznimno kreativnih osoba u Gradu Zagrebu s jedne strane, te velik broj gospodarskih subjekata koji trebaju kreativan proizvod ili uslugu, važno je omogućiti nesmetanu suradnju dviju strana radi realizacije talenata, potencijala i održivog razvoja grada Zagreba.

Suradnjom na nacionalnoj razini zadovoljno je 28,93% dionika u kulturi, dok ih je nezadovoljno 19,01%. Većina ispitanika (78,5% organizacija u kulturi) smatra da ne postoji dobra lokalna umreženost dionika u kulturi, a navedeno bi unaprijedili izgradnjom umjetničkih rezidencija, izradom zajedničkog *web*-portala, umrežavanjem i podupiranjem, stalnim okupljanjima djelatnika u kulturi, javnim raspravama, potporom Grada Zagreba koji će takvo umrežavanje posebno valorizirati pri dotiranju programa te na taj način dodatno poticati i slično.

Problemi lokalne i međunarodne kulturne suradnje:

- 1) Nedovoljno razvijena međusektorska suradnja.

- 2) Nezadovoljavajuća suradnja područja umjetnosti i kulture s ostalim sektorima kao što su obrazovanje, znanost, turizam, gospodarstvo, zdravstvo, zaštita okoliša i socijalni sektor.
- 3) Suradnja kreativnog sektora i gospodarskih subjekata nije uspostavljena.
- 4) Kultura Grada Zagreba nije dovoljno prepoznatljiva ni prisutna u Europskoj uniji, a integracija europskoga kulturnog prostora u kulturu Grada Zagreba nije zadovoljavajuća.
- 5) Nezadovoljavajući broj projekata mobilnosti umjetnika te nezadovoljavajući broj europskih projekata.
- 6) Nezadovoljavajući broj višejezičnih informacijskih točaka i sadržaja koji promoviraju kulturne i umjetničke aktivnosti Grada Zagreba.
- 7) Nepostojanje reciprociteta mobilnosti umjetnika.

Posebni strateški ciljevi

- 4.1. Poticati međusektorsku gradsku suradnju organizacija u kulturi.
- 4.2. Osigurati stratešku suradnju i interakciju umjetnosti i kulture s ostalim sektorima kao što su obrazovni sektor, znanost i tehnologija, turizam, gospodarstvo, zdravstvo, zdravlje i socijalni sektor.
- 4.3. Unaprijediti suradnju između kreativnog sektora i industrije radi unapređenja tržišne konkurentnosti i zapošljavanja kreativnih pojedinaca.
- 4.4. Podržati suradnju obrazovnih ustanova s mogućim poslodavcima kako bi se obrazovna ponuda kompetencije studenata uskladila s potrebama tržišta rada.
- 4.5. Poticati uključivanje građana u zajednički europski društveni prostor unapređivanjem međukulturalnog dijaloga i međunarodne suradnje.
- 4.6. Otvaranje i povezivanje kulture s drugim oblicima društvenog djelovanja kroz razvoj inovativnih institucionalnih formata i odgovarajuće infrastrukture za takve oblike djelovanja.
- 4.7. Povećati broj međunarodnih projekata i mobilnost umjetnika unapređenjem međunarodne suradnje organizacija u kulturi, poštujući načelo reciprociteta.
- 4.8. Uskladiti planove razvoja kulture i umjetnosti s područjima europskih prioriteta, poštujući kulturnu dimenziju europskih integracija.
- 4.9. Poticati višejezičnost sadržaja i informacija radi izravnog uključivanja stranih državljana u kulturne aktivnosti Grada Zagreba.

Pokazatelji provedbe: broj neformalnih programa suradnje utemeljenih na učestalim sastancima u okviru područja kulture, broj programa suradnje utemeljenih na međusektorskim projektima, broj programa suradnje utemeljenih na lokalnim projektima, broj programa suradnje utemeljenih na nacionalnim projektima, broj programa suradnje utemeljenih na međunarodnim projektima, broj programa suradnje utemeljenih projektima kulture i poduzetništva i/ili kreativnih industrija, broj projekata suradnje kulture s drugim oblicima društvenog djelovanja, broj projekata koji imaju za cilj razvoj infrastrukture za suradnju kulture i drugih oblika društvenih djelovanja.

Strateški projekti koji doprinose provedbi općeg cilja 4.

UNESCO-ova mreža kreativnih gradova, Zagreb - grad filma

UNESCO-ova Mreža kreativnih gradova nastoji razviti međunarodnu suradnju među gradovima koji su prepoznali kreativnost kao strateški čimbenik za održivi razvoj, u okviru partnerstva, uključujući javni i privatni sektor, strukovne organizacije, zajednice, civilno društvo i kulturne ustanove u svim regijama svijeta. S namjerom da dobije prestižnu titulu kreativnog grada filma, Grad Zagreb podnijet će kandidaturu Mreži kreativnih gradova. Uspješna kandidatura omogućit će razmjenu iskustava, znanja i pomoći među gradovima članovima radi promicanja sredstava razvoja lokalnih kreativnih industrija i poticanja suradnje za održivi razvoj.

KvARTura

KvARTura je projekt svih centara za kulturu koji zajedno ulažu napore kako bi građanima kvarta omogućili sudjelovanje u kulturnim aktivnostima i aktivno sudjelovanje u stvaranju kulturnih sadržaja. To je vrijeme za umjetnost, vrijeme za kulturu življenja, vrijeme za sebe, susjede i prijatelje. Kvartura nudi 6 projekata koje su kreirali centri u pokušaju da oslušuju potrebe svojih sugrađana: Punoglafka, Lice u'lice, Izrazi se govorom prirode, Zagreb na kvadrat, Lice s plakata i Božićni studio. Uspješna suradnja centara za kulturu rezultirala je boljim razumijevanjem kulturne raznolikosti, društvenom uključenošću mladih osoba kao i osoba treće životne dobi, prevencijom neprihvatljivog i rizičnog ponašanja mladih te povećanom kvalitetom života građana.

Povezivanje javnog i civilnog kulturnog sektora

U Gradu Zagrebu potrebno je razvijati novi model civilno-javnog partnerstva za upravljanje lokalnom infrastrukturom koja je namijenjena za interdisciplinarnu potrebu kulture, organizacije civilnog društva i lokalne zajednice. Društveno-kulturni centri će postati važna mjesta okupljanja građana i aktivnog uključivanja lokalne zajednice u raznolike aktivnosti organizacija civilnog društva. Osim što osiguravaju povećani pristup kulturi i kreativnim aktivnostima, oni su i prostori u kojima se ostvaruje socijalna integracija. Kroz razvoj raznovrsnih interkulturnih programa koji su usmjereni različitim manjinama povećava se njihova vidljivost u društvu, potiče njihovo aktivno uključivanje u zajednicu te promoviraju njihova prava. Osim toga, društveno-kulturni centri predstavljaju ključnu polugu društvenog poduzetništva te time mogu snažno doprinijeti socijalnom uključivanju i zapošljavanju te sveukupnom društveno-ekonomskom razvoju. Društveno-kulturni prostori su u kojima bi se mogli provoditi različiti oblici neformalnih edukacijskih programa kojima se potiče cjeloživotno obrazovanje različitih društvenih skupina.

Model osigurava transverzalno povezivanje različitih aktera kulture, civilnog društva i lokalne zajednice, intersektorsko povezivanje organizacija civilnog društva s lokalnim vlastima kao i uvjete za javnu, otvorenu, neklupsku socijalnu integraciju različitih društvenih skupina.

Zagrebačka dobra praksa

SURADNJA MUZEJA I PREDSTAVNIKA KREATIVNIH INDUSTRIJA

Muzej za umjetnost i obrt potiče suradnju ustanove s umjetnicima, kustosima, dizajnerima, voditeljima dućana raznih proizvođača i obrtnika. Suradnja je potaknuta idejom dodatnog približavanja umjetnikova stvaralaštva i ideje, kroz proizvodnju uporabnih predmeta i suvenira. Kako je loša ponuda suvenira jedna od zamjerki koju ističe čak 63% posjetitelja, projektom utemeljenim na suradnji nastoji se unaprijediti turistička ponuda te doprinijeti razvoju kulturnog turizma u gradu Zagrebu. U Muzeju suvremene umjetnosti suradnja je ostvarena uz izložbe Gilbert & George „Jack freak pictures“, Ivan Kožarić „Preko crte“, Josip Vaništa „Ukidanje retrospektive“, uz izložbe u organizaciji Arhiva Toše Dabca, uz izložbu Miroslav Šutej „Retrospektiva“, Vojin Bakić „Svjetlonosne forme“, Julije Knifer „Bez kompromisa“, Peter Kogler, pri čemu je producirana širok asortiman proizvoda vezanih uz navedene izložbe.

3.3.6. Opći strateški cilj 5.

Osigurati izvrsnost upravljanja kulturom Grada Zagreba jačanjem kapaciteta i upravljačkih sposobnosti nadležnog gradskog ureda

Strategija kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015. – 2022. služi kao temeljni dokument, planski okvir i polazište za provedbu kulturne politike. Težnja prema boljem upravljanju obvezujuća je komponenta prema kulturi, željama građana i infrastrukturnim kapacitetima u širokom rasponu, od kreativnih žarišta do trenutačno neiskorištenih resursa. Gradski ured nadležan za kulturu ima nedvojbeno najvažniju ulogu u upravljanju kulturnim razvojem, koji se temelji na usklađivanju interesa i potreba svih dionika. Potrebno je osnažiti veze i modele suradnje unutar istog sektora kulture, ali i različitih sektora radi stvaranja dinamične i perspektivne sredine, koja uključuje promidžbu, vidljivost, zajedničke projekte i institucionaliziranje dijaloga s civilnim društvom. Specifičnost pojedinog kulturnog sektora važno je razvojno obilježje pa je stoga potrebno osigurati prava i obveze organizacija i zaposlenika u kulturi upravo prema specifičnostima vlastita okvira. Učinkovitost nadležnog gradskog ureda, inovativnost te otvorenost prema trendovima moguće je unaprijediti i poticati novim oblicima obrazovanja i usavršavanja. Iznimno je važno zaposlenicima nadležnog gradskog ureda omogućiti međunarodne programe mobilnosti radi transfera znanja i dobre prakse.

Grad Zagreb upravlja s 84 objekta u sektoru kulture, ukupne površine 121 676 m². Potrošnja toplinske i električne energije u kulturnim ustanovama u vlasništvu Grada Zagreba je visoka, ali i očekivana i karakteristična za tu kategoriju zgrada²⁸. Dobro upravljanje karakterizira briga za buduće generacije, stoga je od iznimne važnosti integrirati tzv. zelene aktivnosti u kulturu grada Zagreba. Racionalnim upravljanjem i sustavnom primjenom mjera energetske učinkovitosti moguće je toplinsku i električnu potrošnju smanjiti i do 60% u odnosu na sadašnju potrošnju. Kao rezultat racionalizacije energije i provedbe aktivnosti izrade i provedbe plana Zelene kulture očekuje se smanjenje električne potrošnje za 40%, dok će se broj projekata koji integriraju kulturu i zaštitu okoliša povećati za 30% do 2022. godine.

Tijekom procesa istraživanja za potrebe izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015. – 2022., prepoznati su sljedeći problemi vezani za upravljanje gradskog ureda nadležnog za kulturu.

- 1) Nedovoljno razvijena evaluacija projekata i programa u području kulture i umjetnosti.

²⁸ Akcijski plan energetske održivosti razvitka Zagreba, dostupan na http://www.eko.zagreb.hr/UserDocImages/akcijski_plan_2013.pdf

- 2) Nedovoljna usmjerenost na zaštitu okoliša i energetska učinkovitost gradskih ustanova.
- 3) Nezadovoljavajuće vrednovanje učinkovitosti rada gradskih ustanova.
- 4) Nezadovoljavajuća komunikacija organizacija u kulturi i nadležnog gradskog ureda.
- 5) Nedostatan broj obrazovnih programa za usavršavanje gradskih službenika.
- 6) Potreba za racionalizacijom zajedničkih službi u pojedinim institucijama.
- 7) Potreba za sektorskim planovima.

Posebni strateški ciljevi

5.1. Pridonijeti održivom razvoju vodeći brigu o tome da donesene odluke i planirane aktivnosti odgovaraju trenutačnim potrebama građana te potrebama budućih generacija stanovnika Grada Zagreba.

5.2. Izraditi planove razvoja za pojedini sektor u području umjetnosti i kulture.

5.3. Unaprijediti sustav vrednovanja prijavljenih programa i projekata, projekata u provedbi te organizacija u području umjetnosti i kulture.

5.4. Unaprijediti komunikaciju gradskog ureda nadležnog za kulturu i organizacija u kulturi.

5.5. Omogućiti mobilnost i transfer znanja između gradskog ureda nadležnog za kulturu i sličnih metropola u inozemstvu te omogućiti dodatno usavršavanje zaposlenika.

5.6. Unaprijediti sustav vrednovanja učinkovitosti rada gradskih ustanova.

Pokazatelji provedbe: broj istraživačkih radova u području kulture i umjetnosti, broj razvojnih planova izrađenih prema načelima održivog razvitka, unaprijeđen sustav vrednovanja projekata i programa u kulturi, broj dionika u kulturi zadovoljnih suradnjom s gradskim uredom nadležnim za kulturu (90% do 2020.godine), broj zaposlenika gradskog ureda nadležnog za kulturu koji su uspješno završili program usavršavanja u inozemstvu i i/ili sličan program razmjene, broj gradskih ustanova u kulturi nad kojima je provedeno vrednovanje učinkovitosti rada.

Strateški projekti koji doprinose provedbi općeg strateškog cilja 5.

Mapiranje kulturnih resursa

Za svako planiranje i poduzimanje aktivnosti u cilju razvoja područja kulture, umjetnosti i kreativnih industrija nužan je uvid u stvarni broj, lokacijska i druga osnovna obilježja dionika kulture područja na kojem se poduzimaju razvojne intervencije. Stoga se gradski ured nadležan za kulturu obvezuje provesti mapiranje kulturnih resursa koje će rezultirati nizom društvenih i ekonomskih pokazatelja sa kvalitativnim i kvantitativnim opisom trenutnog stanja. Podaci dobiveni provedenim istraživanjem ukazuju na nedostatke raspršenosti i raznovrsnosti kulturnih sadržaja te daju uvid u ostala obilježja pojedinih kulturnih sektora i organizacija, te služe kao temelj za utvrđivanje potreba zajednice za određenom vrstom kulturnih sadržaja.

Poboljšani proces vrednovanja i praćenja projekata

Novi sustav vrednovanja i praćenja projekata u kulturi kao i novi uvjeti financiranja projekata i programa doprinijet će uklanjanju prepreka razvoja kulture te unaprijediti kvalitetu i izvođenje kulturnih sadržaja. Kriteriji odabira biti će jasno definirani i vidljivi u Javnom pozivu za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Grada Zagreba kako bi se korisnicima omogućilo samovrednovanje planiranih projekata i programa. Novi, transparentniji sustav evaluacije i praćenja povećat će zadovoljstvo korisnika sredstava te unaprijediti njihove vještine planiranja i provedbe projekata. Provedba odobrenih projekata realizira se učinkovitim metodama u uskoj suradnji s projektnim voditeljem dodijeljenim od strane nadležnog ureda ili neovisne organizacije.

Zelena kultura

Izradom „Plana zelene kulture“ nastoji se potaknuti očuvanje okoliša i osigurati održiv razvoj lokalne zajednice. „Plan zelene kulture“ sadrži niz smjernica, prijedloga i preporuka za izradu kulturnih projekata koji u svoju provedbu uključuju građane, potiču aktivno građanstvo te izravno utječu na svijest građana o očuvanju okoliša i zaštiti prirode. Smjernice su namijenjene gradskom uredu nadležnom za kulturu, zagrebačkim organizacijama u kulturi, umjetnicima i ostalim građanima koji sudjeluju u kulturnom planiranju i provedbi kulturnih sadržaja. Očekuje se da će se provedbom Plana zelene kulture povećati broj projekata koji integriraju kulturu i zaštitu okoliša za 30% do 2022. godine.

Zagrebačka dobra praksa

Jačanje kulture i umjetnosti u javnom prostoru

Na inicijativu gradskog ureda nadležnog za kulturu omogućeno je provođenje niza kvalitetnih projekata kojima je primarni cilj jačanje kulture i umjetnosti u javnom prostoru. Godine 2014. organizirana je proslava Dana grada Zagreba koja je bogatim programom približila visoku kulturu i klasičnu glazbu posjetiteljima i prolaznicima održavanjem koncerata Zagrebačke filharmonije na Trgu kralja Tomislava, a procjenjuje se da je program posjetilo 20.000 građana. Također je tijekom godine održano preko 10 koncerata klasične i jazz glazbe na Cvjetnom trgu na otvorenom podiju tijekom raznih manifestacija, blagdana i praznika. Važno je istaknuti i projekt obnove ljetnog kina Tuškanac, kino koje je prvotno otvoreno 6. srpnja 1954. godine, a bilo je omiljeno okupljalište mladih i starih Zagrepčana tijekom toplih ljetnih večeri. Projekt Zagrebačko kulturno ljeto, popularni ZgKul, je skup svih ljetnih zbivanja u gradu, a započeo je 2012. godine svečanim otvorenjem Ljetne pozornice Tuškanac izvedbom mjuzikla *Tko pjeva zlo ne misli* Zagrebačkog gradskog kazališta Komedija. Nakon nekoliko izvedbi predstava kazališta Komedije, dva su mjeseca prikazivani filmovi svih važnih filmskih festivala Hrvatske kao i revije raznih filmskih prikazivača. Projekt Zgkul

je tijekom 2013. i 2014. godine smješten na Bundeku, gdje su održavane sve kulturne manifestacije i izvedbe koncerata i predstava na otvorenom, na pozornici na jezeru.

3.3.7. Opći strateški cilj 6.

Ojačati i unaprijediti kapacitete organizacija u području umjetnosti i kulture

Provedba aktivnosti ovog cilja osnažit će ljudske, prostorne i tehnološke kapacitete organizacija u području kulture i umjetnosti kako bi se unaprijedila kvaliteta i raznolikost kulturnih proizvoda i usluga. Nedostatak prostora osnovni je izazov i prepreka razvoju većine udruga (90%), a on je velika prepreka i daljnjem razvoju gradskih muzeja zbog nedostatka prostora za čuvanje građe (muzejski depoi) kao i nedostatnoga prostora za rad i čuvanje građe središnje gradske knjižnice. Načela održivog razvoja nalažu obnovu i prenamjenu postojećih gradskih prostora te smještaj kulturnih centara u rubne, manje atraktivne dijelove grada radi revitalizacije, društvene inkluzije i unapređenja kvalitete življenja građana Grada Zagreba. U doba naprednih tehnologija nužno je prihvatiti mogućnosti kreativnoga stvaralaštva, evidentiranja, prikaza, promocije i komunikacije sadržaja koristeći se digitalnim medijima te naprednim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama. Digitalno dostupni sadržaji pridonose učinkovitosti, produktivnosti rada te atraktivnosti i prepoznatljivosti kulturnog sadržaja pa je stoga organizacijama u kulturi nužno omogućiti osnovne uvjete za njihovu uporabu. Revitalizacija i opremanje objekata te uvođenje novih tehnologija za rad organizacija u području kulture iziskuje velika financijska sredstva pa se preporučuje razmotriti dostupne dodatne izvore financiranja istih i sličnih investicija.

Jačanje sposobnosti organizacija u kulturi uključuje stručno usavršavanje umjetnika te dodatne društvene kompetencije i poznavanje stranog jezika sa svrhom međunarodnog povezivanja i svakodnevne interakcije s inozemnim posjetiteljima.

Analiza mišljenja dionika organizacija u kulturi upućuje na problem nedostatka prostornih kapaciteta za provedbu regularnih aktivnosti (37% organizacija u kulturi), dok 49,02% navodi kako plaća najam za prostor u kojem djeluje te se većina slaže da je cijena najma primjerena (66%). Od ukupnog broja ispitanih, 56,86% predstavnika kulture odgovorilo je da uključuje volontere u provedbu kulturne djelatnosti, a spomenuti rezultati uključuju sljedeće: pomoć i sudjelovanje u realizaciji programa, akcija i manifestacija od interesa za Grad Zagreb, mladi nisu više pasivni promatrači već postaju aktivni u svojem društvu, volonterstvo priprema građane za stalno zaposlenje, volonteri stječu radno iskustvo i umrežavaju se međusobno i s profesionalcima iz kulture, što će im koristiti u budućem radu i napredovanju i drugo.

Analiza mišljenja građana upozorava na prostorne probleme, manjak stručnih skupova, nepostojanje strateških dokumenata, kratkoročno planiranje te neprilagođenost sustava novim trendovima u kulturnome stvaralaštvu.

Analizom trenutnoga stanja prepoznati su sljedeći problemi:

- 1) Nedostatni prostorni kapaciteti za provedbu regularnih aktivnosti.
- 2) Nezadovoljavajuća, zastarjela tehnologija za rad i promociju kulturnih proizvoda.

- 3) Nedostatna znanja i vještine razvoja digitalnih sadržaja i korištenja osnovnim i naprednim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama.
- 4) Nezadovoljavajući broj mobilnosti zaposlenika organizacija u kulturi.
- 5) Nedostatna poduzetnička znanja i neodgovarajuće vještine poslovnog planiranja.

Posebni strateški ciljevi

- 6.1. Bolje iskoristiti prostorne kapacitete i osigurati odgovarajuću opremu organizacijama u kulturi.
- 6.2. Osvremeniti rad ustanova i prezentaciju građe uvođenjem modernijih informacijsko-komunikacijskih tehnologija.
- 6.3. Osigurati obrazovanje djelatnika gradskih ustanova u području primjene informacijsko-komunikacijske tehnologije za potrebe razvoja, promocije i prodaje kulturnih proizvoda i usluga te komunikacije s građanima.
- 6.4. Osigurati kontinuirano stručno usavršavanje, poznavanje stranih jezika, mobilnost djelatnika i volontera.
- 6.5. Poticati volonterstvo radi povećanja provedbenih kapaciteta pridonoseći time unapređenju njihovih prilika za zapošljavanje.
- 6.6. Poticati upotrebu informacijsko-komunikacijskih tehnologija radi unapređenja kulturnog turizma.

Pokazatelji provedbe: 50 000 m² novih prostora za rad i provedbu kulturnih i kreativnih programa, broj opremljenih objekata novo dostupnom informacijskom tehnologijom, broj djelatnika koji su uspješno završili program osposobljavanja za rad s novim ICT, broj mobilnosti djelatnika u području kulture i umjetnosti, broj dionika programa profesionalnog usavršavanja, broj volontera, broj projekata informiranja i prezentacije građe dostupnom ICT sa svrhom unapređenja kulturnog turizma.

Strateški projekti koji doprinose provedbi općeg strateškog cilja 6.

Nova Gradska knjižnica

Nova Gradska knjižnica, kao komunikacijsko i društveno središte metropole i javni prostor znanja, iskustva i osobitosti Zagreba, osigurati će svim građanima kvalitetan pristup informacijama, programima i uslugama, postajući tako novim simbolom Zagreba kao grada znanja, učenja i kulture.

Unatoč bogatstvu usluga, raznovrsnosti knjižničnog fonda, stručnosti djelatnika te kvaliteti programa namijenjenih svim građankama i građanima Zagreba, Gradska knjižnica je i u 107. godini djelovanja smještena u neodgovarajućem prostoru koji zadovoljava samo jednu desetinu potreba knjižnice. Gotovo 70% bogatog fonda smješteno je u spremištu izvan knjižnice.

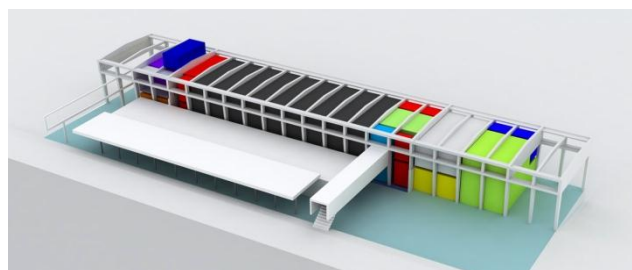
S obzirom na broj korisnika (svaki šesti građanin Zagreba član je KGZ-a), stalni rast knjižničnih zbirki, nove usluge i zadaće suvremene središnje knjižnice, Gradskoj knjižnici će se umjesto sadašnjih 2560 m² osigurati prostor od oko 20000 m². Nova zgrada Gradske knjižnice omogućit će centralizaciju i racionalizaciju poslovanja te svojom lokacijom i pristupačnošću građanima omogućiti potpunu informiranost, umreženost i učenje u ugodnom okruženju novo obnovljene/izgrađene zgrade.

Obnova i rekonstrukcija „Velike dvorane“ s pripadajući prostorima Pučkog otvorenog učilišta Zagreb

Zgrada Pučkog otvorenog učilišta Zagreb izgrađena 1960. godine, zaštićeno je kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara RH. U kompleksu POU Zagreb nalazi se Velika dvorana veličine 663 m², predvorje ukupne veličine 743 m², terase veličine 883 m² pripadajući prostori velike dvorane (nekadašnje sale za vježbanje, glumačke sobe...) veličine 600 m². Sama Velika dvorana u doba kada je bila u svojoj funkciji (prije 30 – 40 godina) smatrala se najakustičnijom i drugom najvećom kazališnom dvoranom u Zagrebu, a mogla je primiti do 550 posjetitelja. Kako bi se odgovorilo na trenutne potrebe i otklonilo razvojne prepreke kulture i umjetnosti planirana je obnova, rekonstrukcija i prenamjena Velike dvorane s pripadajućim prostorima. Obnovom dvorane razvit će se prostorni (oko 3000 m²) i tehnički preduvjeti potrebni za rad kulturnih organizacija i provedbu kvalitetnih i posebno zahtjevnih predstava koje do sada nisu mogle biti realizirane u postojećim prostorima Gradskih ustanova, te se omogućiti realizacija vrhunskih predstava velikih svjetskih kazališnih i plesnih skupina.

POGON - Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade

Ustanova Pogon - Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade je započela s pripremom projekta rekonstrukcije bivše tvornice Jedinstvo u kulturni, kreativni i društveni centar na Savi. Investitor i nositelj projekta je Grad Zagreb, a podržava ga Ministarstvo kulture. Prostor je u vlasništvu Grada Zagreba i već se više od desetljeća koristi u kulturne svrhe. U jednom dijelu kompleksa djeluje klub Močvara kojeg vodi «Udruženje za razvoj kulture – URK». Rekonstrukcijom se planira neadekvatan tvornički prostor pretvoriti u fleksibilan multifunkcijski prostor prema suvremenim standardima površine od oko 3000m². Tako će Zagreb dobiti najsuvremeniji novi javni prostor za kulturu i mlade, a kreativnim korištenjem industrijskog objekta doprinijet će se revitalizaciji četvrti Trnje i područja uz Savu. Građani Zagreba, osobito mladi, dobit će nove kulturne i obrazovne sadržaje, a razvijat će se i posebni sadržaji za posjetitelje grada.

Grad Zagreb i Savez udruga Operacija Grad, kao osnivači Pogona, uz potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, provode projekt programskog razvoja centra i uključivanja udruga koje djeluju u drugim sektorima u cilju jačanja društvene komponente centra, a u svrhu mogućeg proširenja centra na druge lokacije i provedbu pojedinih dodatnih funkcija. Planirana je mogućnost prenamjene i priključivanja dodatnih prostora u gradu kako bi se uspostavio društveno-kulturni centar na više lokacija koji po svojim funkcijama odgovara suvremenim potrebama grada i njegovih stanovnika.

Zagrebačka dobra praksa

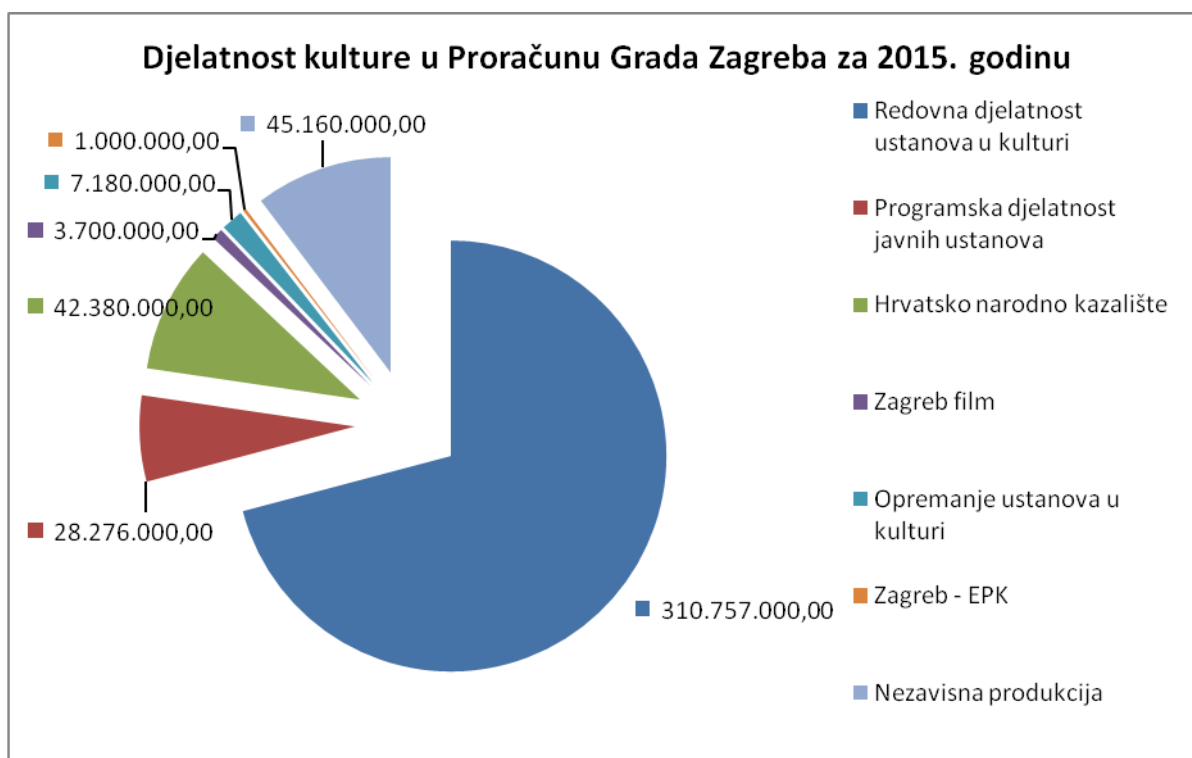
Plesni centar i Histrionski dom

Plesni centar i Histrionski dom smjestili su se u nekadašnja kina u Ilici 10 i Ilici 90 zahvaljujući financijskim i organizacijskim naporima Grada Zagreba te se i danas koriste za kulturnu namjenu. Zagrebački plesni centar prvi je namjenski objekt koji je u Hrvatskoj izgrađen za potrebe plesa, zamišljen kao koreografsko-plesni centar koji kroz rezidencije i druge programe potiče razvoj nove generacije zagrebačkih i hrvatskih koreografa te pruža potporu istraživanju, stvaranju i produkciji koreografija suvremenog plesa. Zagrebački plesni centar sastoji se od tri studija, od kojih je jedan fleksibilan sa 140 mjesta te opremljen za potrebe izvedbi plesnih predstava manjeg obima: posjeduje krovnu ljetnu terasu pogodnu za razne programe, infoteku, sobu za sastanke. Histrionski dom smjestio se u obnovljenom prostoru bivšeg kina Apolo na ukupnoj površini od 3000 m². Upotpunjuje kulturnu ponudu grada omogućujući realizaciju više od 40 predstava, festivala i tradicionalnih manifestacija.

3.3.8. Opći strateški cilj 7.

Omogućiti financijsku održivost perspektivnih projekata, programa i poduzetničkih pothvata kulturnih i kreativnih industrija

Usporedimo li Grad Zagreb s ostalim hrvatskim gradovima, on u apsolutnim iznosima ima najveća sredstva izdvojena za kulturu. Od ukupnih sredstava izdvojenih za kulturu od 460.504.900,00 kuna Grad Zagreb je u 2014. godini utrošio gotovo 80% sredstava za plaće zaposlenika i materijalne troškove, dok je ostatak proračuna utrošen na nezavisnu produkciju i programe ustanova. Potpora projektima i programima u području umjetnosti i kulture u gradu Zagrebu donosi se na temelju provedenog Poziva za predlaganje programa javnih potreba, za narednu godinu. Financiranje gradskih ustanova i projekata u kulturi provodi se kontinuirano i stabilno tijekom proteklih godina, što osim pozitivnih učinaka rezultira i negativnim rezultatima. Poduzetništvo i povećanje prihoda plasmanom kulturnih proizvoda nisu prihvaćeni od većine organizacija u području kulture te ih je potrebno uvoditi pažljivo kako bi se zadržala svrha djelovanja i ostvario predviđen utjecaj na društvo i zajednicu. Financijsku potporu za projekte i programe potrebno je omogućiti i kreativnim industrijama bez obzira na vrstu organizacije prijavitelja (profitno/neprofitno).

Slika 14. Proračun djelatnosti kulture Grada Zagreba za 2015. godinu

U „Kulturnom radnom planu Europske komisije 2010. – 2014. „ („Work Plan for Culture 2011-2014“) preporučuje se rekonstrukcija sustava financiranja tako da se 50% ukupnih proračunskih sredstava za kulturu usmjeruje na infrastrukturu i naknade za

rad djelatnicima gradskih ustanova, dok je ostalih 50% namijenjeno projektima u kulturi i kreativnim industrijama. Strategijom kreativnog i kulturnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. nastoji se upozoriti na važnosti financijske održivosti programa i projekata u kulturi te omogućiti stručnu potporu Grada Zagreba pri prijavi projekata na EU fondove i ostale fondove kao alternativni način financiranja kulturnog razvoja u Gradu Zagrebu.

Europska komisija upućuje (Work Plan for Culture 2015. – 2018.) države članice da u strateškim smjernicama posebnu pažnju pridaju financijskom ekosustavu kulture i kreativnih industrija. Potrebno je istražiti nove načine financiranja kao što su npr. javno-privatno partnerstvo, zaklada za kulturu, poslovni anđeli, crowdfunding, sponzorstva, donacije te razmotriti mogućnosti financiranja projekata putem europskih i ostalih fondova. Za kvalitetno financijsko planiranje preporučuje se angažirati financijske stručnjake i ostale stručnjake s dugogodišnjim iskustvom iz poslovnog sektora.

Analiza mišljenja dionika u kulturi upućuje na zabrinjavajuće mali broj prijavljenih i provedenih EU projekata; 47,94% organizacija u kulturi međunarodno umreženo sa srodnim institucijama, dok je samo 18,18% anketiranih organizacija u kulturi provodili su EU projekte. Organizacije u kulturi uglavnom su nezadovoljne načinom dodjele financijskih potpora putem Poziva za predlaganje programa javnih potreba u kulturi, ponajviše iz razloga što financijska sredstva nisu dodijeljena u iznosu koji je projektom tražen pa nisu u mogućnosti postići planirane rezultate i ciljeve prijavljenog projekta/programa.

Opći problemi prepoznati tijekom analize trenutnoga stanja kulture Grada Zagreba:

- 1) Nezadovoljavajuća potpora kreativnim industrijama.
- 2) Nepoznavanje i nekorištenje dodatnih izvora financiranja.
- 3) Nedovoljno znanja u području pripreme i provedbe EU projekata.
- 4) Nemogućnost višegodišnjeg financiranja projekata i programa.
- 5) Nedovoljna integracija kulture u ostale gradske sektore.

Posebni strateški ciljevi

7.1. Istražiti i omogućiti dodatne izvore financiranja projekata u umjetnosti i kulturi te osigurati njihovu vidljivost.

7.2. Organizacijama u kulturi omogućiti stjecanje znanja i vještina te poticati umrežavanje kako bi se povećao broj projekata financiranih iz programa i fondova Europske unije te ostalih fondova.

7.3. Omogućiti višegodišnje financiranje perspektivnih projekata i programa.

7.4. Osigurati sredstva za participaciju u projektima financiranim iz programa i fondova Europske unije.

7.5. Osigurati financijska sredstva za kulturu u svim razdjelima proračuna Grada.

Pokazatelji provedbe: broj projekata (su)financiranih iz dodatnih izvora, broj sudionika u programima osposobljavanja za pripremu i provođenje EU projekata (za EU i ostale fondove), broj projekata kreativnih industrija financiranih iz gradskog proračuna, broj projekata kreativnih industrija financiranih iz dodatnih izvora, broj višegodišnjih projekata/programa koji su primili financijsku potporu Grada, broj gradskih ureda koje su integrirali financijska sredstva za kulturu u svoj proračunski razdjel.

Projekti od strateškog značaja za provedbu općeg cilja 7.

Osposobljavanje za pripremu EU projekata u kulturi

U suradnji sa Gradskim uredom za programe i projekte Europske unije i Pučkim otvorenim učilištem centrom za kulturu planira se „Osposobljavanje za pripremu EU projekata u kulturi“ za djelatnost centara za kulturu grada Zagreba. Detaljnom analizom kadrovskih kapaciteta i razvojnih potreba centara za kulturu te mogućnosti financiranja njihovih regularnih aktivnosti, ustanovljeno je da je prijeko potrebno dodatno obrazovati zaposlenike zagrebačkih centara za kulturu. Cilj projekta je temeljno osposobljavanje i informiranje o mogućnostima financiranja i razvoja postojećih programa koje centri za kulturu provode. Svi prijavljeni polaznici programa, zaposlenici centara za kulturu, obvezni su završiti započeti program prema planu i programu u trajanju od 106 sati, koji je usuglašen suradnjom Pučkog otvorenog učilišta – centra za kulturu, Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport i Uredom za programe i projekte Europske unije. Gradski ured nadležan za kulturu financira održavanje programa i pokriva troškove održavanja predavanja, radionica i ostalih osnovnih troškova.

Osnivanje Zaklade za umjetnost i kulturu Grada Zagreba

Zaklada za umjetnost i kulturu Grada Zagreba je koncept modernizacije društvenog razvoja putem kojeg će se prikupljati sredstva za usmjeravanje u kulturne aktivnosti društvenih inicijativa. Istraživanja tijekom izrade Strategije kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015. – 2022. ukazala su na problem kako nedovoljnog korištenja dodatnih izvora financiranja tako i sredstava donatora. Zaklada se osniva s namjerom da se osigura transparentan i učinkovit sustav transfera financijske potpore, te osigura ravnotežu financiranja kulturnih aktivnosti iz javnog i privatnog izvora. Dobrovoljni prilozi pojedinaca i pravnih osoba usmjeriti će se na istraživanje, izradu novih obrazovnih programa, digitalizaciju organizacija u kulturi, stipendiranje učenika te realizaciju inovativnih projekata i programa u kulturi.

Financiranje perspektivnih projekata suradnje Zagrebačke filharmonije i kina Europa

Grad Zagreb je u 2013. godini projektu suradnje Zagrebačke filharmonije i kina Europa dodijelio 50 000 kuna kako bi započeli s realizacijom novog ciklusa Filmske glazbe u kinu Europa. Suradnja je započela u sezoni 2012./2013., s ciljem upoznavanja šire publike s klasičnom glazbom. Riječ je o spoju filmske i glazbene umjetnosti gdje je svaka projekcija praćena orkestrom koji uživo izvodi izvornu filmsku glazbu. Ta suradnja pokazala se iznimno uspješnom, kako u organizacijskom, tako i u marketinškom i produkcijskom smislu. U dvije godine postojanja filmski ciklus pozicionirao se kao prepoznatljiv kulturni i društveni događaj u kulturnoj ponudi grada Zagreba. Izlazak iz Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog kao stalne koncertne pozornice Zagrebačke filharmonije pokazao se iznimno uspješan, te je na traženje publike održano još 6 koncerata u punoj dvorani kina Europa.

4. Prilog 1/ Pojmovnik

Metodološka objašnjenja

OPĆI STRATEŠKI CILJEVI - općenito definirani cilj koji se mora postići kako bi strategija bila uspješna, tj. kako bi se postigao razvitak kulture, umjetnosti i kreativnih industrija u gradu Zagrebu

POSEBNI STRATEŠKI CILJEVI- mjerljivi ciljevi, rangirani prema važnosti kako bi se postiglo ostvarenje općih strateških ciljeva. Postižu se provedbom specifičnih aktivnosti/mjera (navedene u Akcijskom planu).

POKAZATELJI USPJEŠNOSTI - su u brojkama i na druge načine izraženi pokazatelji na temelju kojih će se procjenjivani konkretni rezultati provedenih aktivnosti/mjera.

Objašnjenja osnovnih pojmova navedenih u Strategiji kulturnog i kreativnog razvitka 2015. – 2022.

EUROPSKA PRIJESTOLNICA KULTURE /EPK - Inicijativa Europske unije, pokrenuta s ciljem isticanja bogatstva i raznovrsnosti europskih kultura, veličanja kulturnih veza koje povezuju Europljane, povezivanja stanovnika različitih europskih država, promoviranja njihove multikulturalnost i višejezičnost kao i uzajamnog razumijevanja te poticanja osjećaja pripadnosti europskom građanstvu.

KULTURA - svi oblici umjetničkog i intelektualnog izražavanja, simboličkog društvenog identiteta, pripadnosti, ponašanja i običaja te industrijskih proizvoda, uključujući medijske, koji proizvodi su namijenjeni provođenju slobodnog vremena i oblikovanju stavova.

KULTURNI TURIZAM - grana turizma koja koristi kulturne resurse, od spomenika i muzeja do narodnih običaja, u svrhu potpunijeg predstavljanja i oblikovanja pozitivne slike o zemlji.

KULTURNO ODRŽIVI RAZVITAK - razvitak ljudskih interesa i djelovanja koji sve manje opterećuju fond prirodnih rezervi zemlje i postojeće kapacitete infrastrukture i naseljenog prostora, a istodobno potiču užitak u (starim i novostvorenim, materijalnim i nematerijalnim) vrijednostima koje putem

umjetnosti, znanosti, obrazovanja te kulturnih igara i običaja povećavaju privlačnost među ljudima.

KREATIVNE INDUSTRIJE – industrije koje kombiniraju stvaranje, proizvodnju i komercijalizaciju sadržaja koji su svojstveni kulturi, te mogu poprimiti oblik dobra ili usluge. Kreativne industrije u tom smislu obuhvaćaju kulturne industrije te nove medije, software, oglašavanje, arhitekturu, modu, dizajn i tržišno pokrenuto izdavaštvo. I kulturne i kreativne industrije određene su kao djelatnosti koje stvaraju intelektualne vrijednosti, odnosno intelektualno vlasništvo (i prava), patente, zaštićena autorska prava, zaštitne znakove i dizajnerska rješenja

KREATIVNI KLASITER – geografska koncentracija kreativnih industrija koje zajednički ulažu vlastite resurse kako bi optimizirale stvaranje, proizvodnju, diseminaciju i korištenje kreativnih djela. Klustersko povezivanje može se kretati i prema stvaranju mreže te povezivanju u partnerstva.

KULTURNA BAŠTINA – obuhvaća sljedeće: - spomenike: djela arhitekture, monumentalna kiparska i slikarska djela, elemente ili strukture arheološkog karaktera, natpise, većinu i grupe elemenata koji imaju iznimnu univerzalnu vrijednost s povijesnog, umjetničkog ili znanstvenog gledišta; - grupna zdanja: grupe izoliranih ili povezanih građevina koje po svojoj arhitekturi, jedinstvu i uklopljenosti u krajolik predstavljaju iznimnu univerzalnu vrijednost s povijesnog, umjetničkog ili znanstvenog gledišta te - znamenita mjesta: djela ljudskih ruku ili kombinirana djela ljudskih ruku i prirode kao i zone, uključujući arheološka nalazišta koja su od iznimno univerzalnog značaja s povijesnog, estetskog i etnološkog ili antropološkog gledišta. Pored spomenutog, kulturna baština uključuje nematerijalnu kulturnu baštinu (vidi definiciju).

KULTURNA DOBRA – pojedinačni dijelovi kulturne baštine čije očuvanje i zaštitu regulira Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a uključuju: - pokretne i nepokretne stvari od umjetničkog, povijesnoga paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značenja, - arheološka nalazišta i arheološke zone, krajolike i njihove dijelove koji svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru, a imaju umjetničku, povijesnu i antropološku vrijednost, - nematerijalne oblike i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentaciju i bibliografsku baštinu te - zgrade, odnosno prostore u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra.

KULTURNE INDUSTRIJE – aktivnosti koje se bave u prvom redu simboličkim dobrima, dobrima čija ekonomska vrijednost proizlazi prvenstveno iz njihove kulturne 77 vrijednosti. Odnose se na tržišnu proizvodnju i distribuciju kulturnih proizvoda u svrhu masovne reprodukcije i potrošnje, slijedom čega je naglašenija

ekonomska dimenzija. Riječ je o aktivnostima koje imaju porijeklo u individualnom stvaralaštvu, umijeću i talentu i koje omogućavaju zapošljavanje i dobit. Kulturne industrije obuhvaćaju glazbu, umjetničke predstave (kazalište, ples), muzeje, obrt, arhitekturu, književnost, vizualnu umjetnost, izdavačku djelatnost, film, festivale, dizajn.

KULTURNI PROIZVOD – proizvod koji utjelovljuje ili prenosi kulturni izraz bez obzira na komercijalnu vrijednost koju posjeduje. Često ipak kulturni proizvodi prenose kulturni izraz koji je zanimljiv za tržište pa ih kreira, distribuira i koristi publika u tržišnim uvjetima.

MATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA – dijeli se na nepokretnu i pokretnu kulturnu baštinu. Nepokretna obuhvaća pojedinačna kulturna dobra (stare gradove i utvrde; dvorce i kurije i tradicijsko graditeljstvo) i povijesne cjeline, a pokretna manje objekte baštine pokretnog tipa. U tom smislu, fizička, opipljiva ili materijalna kulturna baština uključuje građevine i povijesne lokalitete, spomenike, artefakte i dr. što se smatra vrijednim očuvanja za budućnost. U to su uključeni predmeti značajni za arheologiju, arhitekturu, znanost ili tehnologiju specifične kulture.

NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA – obuhvaća: prakse, predstave, izraze, znanja, vještine, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani sa spomenutim, koje zajednice, skupine i u nekim slučajevima pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz generacije u generaciju, zajednice i skupine uvijek iznova stvaraju kao reakciju na svoje okruženje, svoje uzajamno djelovanje s prirodom i svoju povijest. Ona im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštovanje za kulturnu raznolikost i ljudsku kreativnost.

ODRŽAVANJE KULTURNOG DOBRA – sustavno praćenje stanja kulturnog dobra te poduzimanje mjera i radova nužnih za očuvanje spomeničkih svojstava, cjelovitosti i namjene kulturnoga dobra. Izvor: Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

ODRŽIVI RAZVOJ – razvoj koji zadovoljava potrebe današnjice, a pritom ne ugrožava potrebe budućih generacija. Održivi razvoj ostvaruje ravnotežu između zahtjeva za unapređivanjem kakvoće života (ekonomska sastavnica), za ostvarivanjem socijalne dobrobiti i mira za sve (socijalna sastavnica) te zahtjeva za očuvanjem sastavnica okoliša kao prirodnog dobra o kojima ovise i sadašnja i buduće generacije.

ZAŠTITA KULTURNOG DOBRA – provedba mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, sukladnih pravilima konzervatorske struke.

5. Prilog 2/ Propisi, zakoni i literatura

Zakon o upravljanju javnim ustanovama u kulturi ([NN 96/01](#))
Zakon o kulturnim vijećima ([NN 48/04](#), [44/09](#) i [68/13](#))
Zakon o ustanovama ([NN 76/93](#); [29/97-ispr.](#), [47/99](#) – ispr. i [35/08](#))
Zakon o financiranju javnih potreba u kulturi ([NN 47/90](#), [27/93](#), [38/09](#))
Zakon o potvrđivanju konvencije o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja (NN-MU, br. [5/06](#), [5/07](#))
Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ([NN 69/99](#), [151/03](#); [157/03-ispr.](#), 100/04, [87/09](#), [88/10](#), [61/11](#), [25/12](#), [136/12](#), [157/13](#), [152/14](#))
Zakon o zakladama i fondacijama ([NN 36/95](#) i [64/01](#))
Europska kulturna konvencija ([NN-MU 1/99](#))
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Narodne novine
Međunarodni ugovori [12/93](#) Usvojena: PARIZ, 1972.
Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo ([NN Međunarodni ugovori 5/07](#))
Zakon o audiovizualnim djelatnostima ([NN 76/07,90/11](#))
Zakon o knjižnicama ([NN 105/97](#), [5/98](#), [104/00](#), 87/08, [69/09](#))
Zakon o muzejima ([NN 142/98](#), [65/09](#))
Europska kulturna konvencija – Pariz, 19. prosinca 1954. Narodne novine:
Međunarodni ugovori. 6/94 i [1/99](#).
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine – Pariz, 23. studenoga
1972. Narodne novine: Međunarodni ugovori. 12/93.
Povelje i preporuke [ICOMOS-a](#) i [ICOM-a](#)
UNESCO Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine
UNESCO Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine
Zakon o potvrđivanju Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine,
Narodne novine, Međunarodni ugovori br. [5/05,5/07-objava](#)
UNESCO Konvencija o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja
Strateški plan Ministarstva kulture RH za razdoblje 2014.-2016
Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine
Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015.
Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske 2014.-2020.
Strategija Europa 2020.
Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske
Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske
Strateški dokument „Zagreb plan“
Akcijski plan energetske održivog razvitka grada Zagreba
Socijalni plan grada Zagreba 2014.-2020.
Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske
Akcijski plan energetske održivog razvitka Zagreba

Odluka br. 445/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o uspostavljanju inicijative Unije za Europske prijestolnice kulture u razdoblju od 2020. do 2033. i o stavljanju izvan snage Odluke br.1622/2006/EZ

Literatura

Europska komisija. Europske prijestolnice kulture 2020. do 2033. Godine. Vodič za gradove koji se namjeravaju kandidirati.

Europska komisija (2012). Kako strateški koristiti programe potpore EU, uključujući Strukturne fondove za poticanje kulture u cilju lokalnoga, regionalnog i nacionalnog razvoja te prateći učinci na šire gospodarstvo“: rad skupine stručnjaka iz svih zemalja članica EU, Bruxelles.

Europska komisija (2012). Europska publika: 2020. i poslije.Bruxelles.

Europska komisija (2014). Creating growth Measuring cultural and creative markets in the EU.

UNESCO (2014).UNESCO culture for development indicators. Paris.

UNESCO (2014). Sustainable development through the lens of creativity, Section of the Diversity of Cultural Expressions Culture Sector

Europska komisija (2010., 2014.). European Agenda for Culture. Bruxelles.

Europska komisija (2010.). Final report and recommendations to the cultural affairs committee on improving the conditions to support the mobility of artists and culture professionals. Bruxelles.

Europska komisija (2010.). Work plan for culture 2011-2014. Building a strong framework for artists' mobility: five key principles. Bruxelles.

Europska komisija (2010.). Work plan for culture 2011-2014. How to strategically use the EU support programmes, including Structural Funds, to foster the potential of culture for local, regional and national development and the spill-over effects on the wider economy?

Europska komisija (2014.). Komunikacija komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i odboru regija Europski film u digitalnom dobu. Povezivanje kulturne raznolikosti i konkurentnosti. Bruxelles.

Europska komisija (2013).Survey on access to finance for cultural and creative sectors; Evaluate the financial gap of different cultural and creative sectors to support the impact assessment of the creative Europe programe.

Europska komisija (2014.). European Audiences: 2020 and beyond; Publications Office of the European Union. Luxembourg.

Europska komisija (2016.). The economy of culture in Europe; Study prepared for the European Commission (Directorate-General for Education and Culture).

Europska komisija (2013.) Europske prijestolnice kulture: uspješne strategije i dugoročni učinci“;

Europska komisija (2005.) Europski gradovi i prijestolnice kulture (izvješće Palmer/Rae)

Europska komisija (2007.) Izvješća o evaluaciji za sve EPK od 2007. godine, ECORYS.

Florida, Richard (2005) *Cities and Creative Class*. Routledge, New York-London.

Florida, Richard. *The Rise of Creative Class.*, New York, Basic Books 2002

Varbanova, Lidia (2013) *Strategic management in arts*. Routledge, New York-London.

Jelinčić, Daniela Angelina. *Kultura u izlogu : kratki vodič za upravljanje kulturnim dobrima*. Zagreb: Menadarmedia, 2010.

Cvjetičanin, B. (1999) *Međunarodna kulturna suradnja*, u: Cvjetičanin, B., Katunarić, V.

Cvjetičanin, B., Katunarić, V. (ur.) (1999) *Kulturna politika Republike Hrvatske*. Nacionalni izvještaj. Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Landry, C. (1999) *Hrvatska kulturna politika. Od prepreka do mostova*. Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Jelinčić, Daniela Angelina, Žuvela, Ana i Polić, Mario (2012) *Zagreb kao kulturni proizvod: Akcijski plan poticanja razvoja kulturnih/kreativnih industrija u gradu Zagrebu*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose.

Jelinčić, Daniela Angelina, Žuvela, (2013) *Što nas čini različitima? Kreativni Zagreb na putu k kreativnoj Europi*; Zagreb: Institut za međunarodne odnose.

Jelinčić, Daniela Angelina i Žuvela, Ana (2010) *Zagreb kao kulturni proizvod: Studija potencijala razvoja grada kroz kulturne/kreativne industrije*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose.

Dragovjević, Sanjin, Žiljak Tihomir, (2008) *Organizacijski razvoj i strateško planiranje u kulturi: Grad Zagreb, POU Zagreb*

Borrup, Tom (2011) *The Creative Community Builder's Handbook; How to Transform Communities Using Local Assets, Art, and Culture*; Fieldstone Alliance.

Europska komisija (2014). *Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the Committee of the regions; Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe*, Brussels

Europska komisija (2014). *Cultural heritage Digitisation, online accessibility and digital preservation REPORT on the Implementation of Commission Recommendation 2011/711/EU 2011-2013*, Brussels